

Beknopte begroting 2003

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Beleidsagenda begroting 2003	8
3. Beleidsartikelen	44

1. Inleiding

Deze beknopte begroting geeft de hoofdlijnen van de ontwerpbegroting 2003 weer. De aard van een beknopte begroting maakt keuzes onvermijdelijk. In deze brochure is veel aandacht voor de beleidsagenda. De belangrijkste reden hiervoor is dat de nieuwe bewindslieden hun visie vooral in de beleidsagenda hebben kunnen presenteren. De begroting 2003 biedt de lezer de eerste gelegenheid een oordeel te vormen over de plannen van de nieuwe bewindslieden. De beleidsagenda biedt inzicht in de meerjarige voornemens van het ministerie van OCenW.

In deze begroting is een verdere stap gemaakt met VBTB – Van Beleidsbegroting Tot Beleidsverantwoording – het concept dat het mogelijk maakt een heldere begroting te maken met duidelijke verbanden tussen voornemens, inzet van middelen en uitkomsten.

Anders dan afgelopen jaren zijn de economische vooruitzichten minder rooskleurig. Dit betekent dat er ombuigingen nodig zijn, dat er keuzes gemaakt moeten worden, prioriteiten gesteld. Hiervan getuigt deze begroting dan ook. Gereserveerd geld voor intensiveringen is vanaf 2004 pas beschikbaar in de zogenaamde enveloppe.

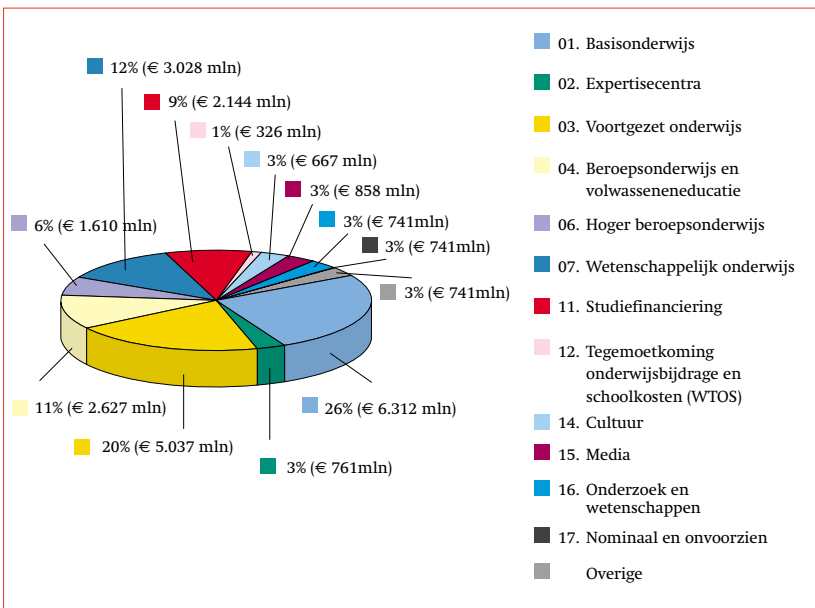
Voorafgaand aan de behandeling van de begroting zal een beleidsbrief aan de Tweede Kamer worden gezonden. Deze brief zal nader ingaan op de beleidsprioriteiten van de bewindslieden, waaronder een eerste indicatie van de invulling van de enveloppe. De nieuwe bewindslieden zullen hun visie op sectoren als het hoger onderwijs, cultuur en wetenschapsbeleid uitwerken en laten neerslaan in beleidsdocumenten waaronder het Hoger Onderwijs en Onderzoeksplan, Koers BVE, de Uitgangspuntenbrief Cultuurbeleid en het Wetenschapsbudget.

Per beleidsartikel zijn de hoofdlijnen van het beleid weergegeven in hoofdstuk 3. Voor een volledige overzicht van ontvangsten, uitgaven en beleidsvoornemens van OCenW kunt u de ontwerpbegroting raadplegen.

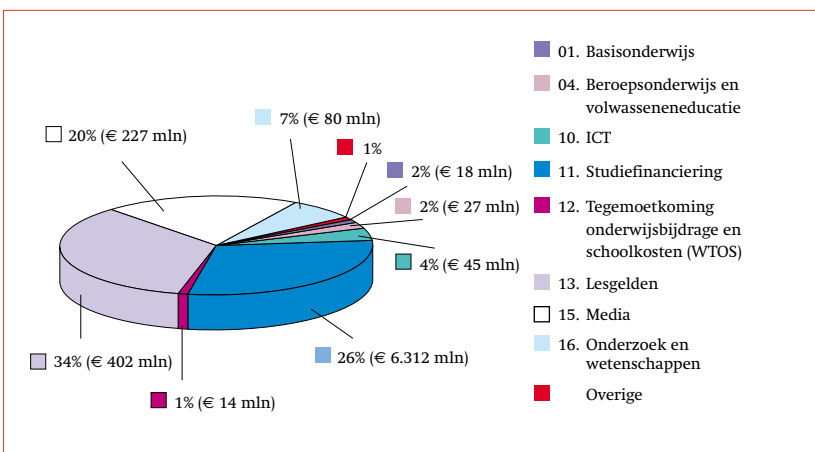
De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Maria J.A. van der Hoeven

Uitgaven OCenW 2003
Totaal € 24.767 miljoen
Verdeling naar artikelen

Ontvangsten OCenW 2003
Totaal € 1.155 miljoen
Verdeling naar artikelen

(bedragen x € 1.000)	Uitgaven	Ontvangsten
TOTAAL OCenW	24.766.630	1.154.751
Beleidsartikelen	24.377.536	1.150.536
01 Basisonderwijs	6.311.787	18.046
02 Expertisecentra	760.992	2.723
03 Voortgezet onderwijs	5.037.365	1.361
04 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	2.626.619	27.227
05 Technocentra	136	0
06 Hoger beroepsonderwijs	1.609.900	17
07 Wetenschappelijk onderwijs	3.027.615	1.248
08 Internationaal onderwijsbeleid	18.849	99
09 Onderwijspersoneel	78.178	0
10 Informatie- en communicatietechnologie	134.816	45.378
11 Studiefinanciering	2.143.623	331.309
12 Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten	361.777	13.835
13 Lesgelden	0	401.607
14 Cultuur	666.861	250
15 Media	857.661	226.981
16 Onderzoek en wetenschappen	741.357	80.455
Niet-beleidsartikelen	389.094	4.215
17 Nominaal en onvoorzien	-65.689	2.996
18 Bestuursdepartement	157.164	567
19 Inspecties	46.344	0
20 Adviesraden	7.161	0
21 Uitvoeringsorganisaties onderwijs	173.122	408
22 Uitvoeringsorganisaties cultuur	68.627	244
23 Uitvoeringsorganisaties wetenschappen	2.365	0

2. Beleidsagenda begroting 2003

Inleiding

Onderwijs, cultuur en wetenschap stellen mensen in staat het beste uit zichzelf te halen. Dit is niet alleen een individueel belang, maar het ondersteunt ook de sociale cohesie. Overdracht van kennis, cultuur en normen en waarden legt de basis voor volwaardige en verantwoordelijke participatie in de samenleving. Daarnaast zijn onderwijs, cultuur en wetenschap best belangrijk in de hedendaagse kenniseconomie.

Maar in de belevingswereld van de miljoenen Nederlanders die dagelijks te maken krijgen met onderwijs, cultuur en wetenschap draait het vaak om meer alledaagse zaken. Om een kind dat met een leuk verhaal van school komt of onverwacht moet thuisblijven wegens gebrek aan leraren. Om het plezier van een les of college die een doorslaand succes wordt of ergernis over werk dat nooit lijkt af te komen. Over de voldoening over een uitverkochte zaal of irritatie over gedetailleerde subsidievoorwaarden.

Als de overheid het vertrouwen in de publieke sector van burgers wil herstellen, zal zij meer aandacht moeten opbrengen voor dergelijke alledaagse zaken. Zij moet zich gevoelig tonen voor wat er mis gaat en ontevredenheid serieus nemen. Natuurlijk betekent dit niet dat de overheid voortaan alle problemen in een handomdraai voor de burger oplost. Bovendien gaat het in sommige gevallen om (de eerste) symptomen van een diepere en fundamentele problematiek waarin de overheid – soms pijnlijke - keuzen zal moeten maken. Daarom willen de nieuwe bewindslieden gevoeliger zijn voor ‘alledaagse ergernissen’.

De verminderde economische situatie maakt de ruimte voor extra uitgaven in de collectieve sector de komende jaren beperkt. Voor 2003 zal een aantal ombuigingen structureel moeten worden ingevuld. Maar vanaf 2004 zullen extra middelen beschikbaar zijn. Deze zullen worden gericht op een aantal terreinen waar ze maatschappelijk nodig zijn en effectief ingezet kunnen worden.

Prioriteiten 2003-2006

Uitgangspunten van het nieuwe kabinet

De vier centrale aandachtsgebieden van het nieuwe kabinet zijn een veiliger Nederland, meer integratie, betere zorg en beter onderwijs. Van de overheid mag verwacht worden dat zij daadkracht toont. Zij stelt duidelijke kaders. Zij stimuleert het oplossend vermogen en eigen initiatief in de samenleving. Zij schept ruimte voor keuzevrijheid van burgers en instellingen. Ruimte, door het verminderen van bureaucratie en minder binding aan centrale regels. Zij rust burgers en instellingen toe om te kiezen en zorgt dat er wat te kiezen valt. En als sluitstuk vraagt zij om verantwoording over de gemaakte keuzes om te waarborgen dat deze binnen de gestelde kaders blijven. Burgers moeten daarbij ook hun eigen verantwoordelijkheid voor maatschappelijke problemen nemen.

Beleidsagenda OCenW: 5 prioriteiten

Mede op basis van de voornemens uit het strategisch akkoord is een beleidsagenda samengesteld, die bestaat uit de vijf volgende prioriteiten of hoofdrichtingen van beleid:

- autonomie, deregulering en rekenschap;
- een aantrekkelijk lerarenberoep;
- een sterke beroepskolom;
- moderne voorzieningen;
- doorlopende leerwegen

Deze uitgangspunten zijn richtinggevend voor het beleid in de onderwijs-, cultuur- en wetenschapsectoren. Het stimuleren van burgers en instellingen en de daar werkzame professionals om zelf het antwoord te vinden op de problemen staat centraal. Bij deze andere overheidsrol hoort ook een andere stijl van communiceren. Daarin is “Zoetermeer” niet meer het regelbastion dat enkel zendt en wordt meer nadruk gelegd op ontvangen: luisteren en interactie, met gebruikmaking van moderne instrumenten. De verhuizing van OCenW naar de Hoftoren in Den Haag zal de “finishing touch” zijn van de verandering.

Het onderwijs hoofdstuk van het strategisch akkoord staat in het teken van het verruimen van de eigen verantwoordelijkheden van onderwijsinstellingen en leraren en minder binding aan regels en centrale sturing. Het akkoord noemt hierbij met name het aantrekkelijker maken van het beroep van de leraar, de situatie in het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs en de uitval en onvoldoende doorstroom in het beroepsonderwijs.

In de onderstaande paragrafen wordt op deze vijf prioriteiten verder ingegaan. De nadruk ligt daarbij op vraagstukken die in het strategisch akkoord bijzondere aandacht krijgen, het funderend onderwijs en het beroepsonderwijs. De nieuwe bewindslieden zullen hun visie op andere sectoren, zoals hoger onderwijs, cultuur en wetenschapsbeleid, uitwerken en laten neerslaan in beleidsdocumenten waaronder het Hoger Onderwijs en Onderzoeksplan, Koers BVE, de Uitgangspuntenbrief Cultuurbeleid en het Wetenschapsbudget.

Autonomie, deregulering en rekenschap: minder regels, meer onderwijs, cultuur en wetenschap

Vernieuwing wordt niet centraal bepaald. Omvangrijke onderwijskundige vernieuwingen zullen de komende jaren niet door het ministerie worden ingevoerd. In plaats daarvan zal het onderwijsbeleid scholen, onderwijsinstellingen en leraren stimuleren om – in samenspraak met hun omgeving - zelf de vernieuwingen door te voeren die nodig zijn om met problemen om te gaan.

Primair en voortgezet onderwijs

Het streven naar meer autonomie zal de komende kabinetsperiode worden opgepakt met een concreet dereguleringsprogramma dat de flexibiliteit van scholen zal vergroten. De vijf thema's hierin zijn:

- onderwijskundige profilering;
 - bestedingsvrijheid;
 - ruimte voor personeelsbeleid;
 - bestuur en zeggenschap;
 - vermindering administratieve lasten.
- Daarnaast zal de experimenteerruimte voor de scholen vergroot worden, zodat vernieuwingen op kleine schaal beproefd kunnen worden.

Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

De sector beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (bve) heeft traditioneel meer autonomie en beleidsruimte. Maar ook daar zal in overleg met het veld gezocht worden naar verdere ruimte. Dit gaat hand in hand met:

- het streven naar vernieuwing, verbetering en aansluiting van leerwegen zowel binnen de beroepskolom (vmbo, mbo, hbo) als over de grenzen van de beroepskolom heen;
- vereenvoudiging van de kwalificatiestructuur;
- vereenvoudiging en ineenschuiven van formele documenten die instellingen moeten aanleveren over de manier waarop zij hun onderwijs inrichten.

Hoger onderwijs

Ook voor het hoger onderwijs, de sector met de meeste autonomie, zullen voorstellen worden ontwikkeld voor meer ruimte voor de instellingen. De komende tijd zal verkend worden welke deregulering verder gewenst is voor (internationale) profilering van universiteiten en hogescholen. Hierbij wordt ook de mogelijkheid tot fusie tussen universiteiten en hogescholen meegenomen. Verder geldt:

- er zal één bekostigingsmodel voor het hoger onderwijs worden ontworpen, waarin de juiste prikkels zitten voor verantwoordelijk gedrag van instellingen;
- meer keuzevrijheid voor studenten is ook een belangrijk aandachtspunt voor de komende periode. Er zullen nieuwe voucher experimenten worden gestart in het hoger onderwijs en de bve-sector. Op basis van deze ervaringen wordt een besluit genomen over de introductie van vouchers in het hoger onderwijs.

Cultuur

Deregulering in de cultuursector kent de volgende aspecten:

- bestuurslasten;
- boeken van efficiencywinsten rond de cultuurnota, het actieplan cultuurbereik en het internationaal cultuurbeleid;
- voorstellen voor het verlagen van de administratieve lasten voor eigenaren van monumenten.

Wetenschap

In het onderzoeksbestel wordt ook gewerkt aan een meetbare vermindering van de bureaucratie, vooral voor de onderzoekers:

- een vierjarige plancyclus;
- van aantal en omvang van de verantwoordingsdocumenten en -gegevens.
- vereenvoudiging van procedures bij onderzoeksorganisaties.

Administratieve lasten en verkokering

De druk van administratieve lasten moet de komende jaren substantieel verminderen:

- de invoering van een onderwijsnummer voor elke leerling maakt het mede mogelijk om noodzakelijke gegevens die meervoudig worden gebruikt slechts éénmalig bij scholen en instellingen op te vragen;
- de overheid zal op basis van haar informatiebestanden gerichte service verlenen. Hiermee wordt de transparantie over prestaties van overheid en instellingen vergroot;
- regels en informatie komen niet alleen uit Zoetermeer. Daarom is het van belang te komen tot betere afstemming van de uitvoe-

rings- en informatielasten van OCenW en andere partijen – zoals gemeenten, provincies, andere departementen en intermediaire organisaties. OCenW zal het overleg over stroomlijning en beperking van de regel- en informatiestromen met de relevante partijen openen;

- de effectiviteit van het jeugdbeleid wordt nu gehinderd door versnippering en verkokering van geld en beleid. Met de betrokken departementen wordt daarom gestreefd naar een gemeenschappelijk kader voor het jeugdbeleid op hoofdlijnen. Binnen dat kader kunnen gemeenten en instellingen hun verantwoordelijkheid voor een samenhangend aanbod voor de jeugd waarmaken.

Andere rol voor de overheid: kaders stellen, faciliteren en rekenschap vragen

Er wordt meer ruimte en verantwoordelijkheid aan het veld gelaten, maar de overheid stimuleert wél het waarmaken van die eigen verantwoordelijkheid. Daarom schept zij de juiste condities voor vernieuwing en uitwisseling van kennis. Een belangrijk middel is ruimte te geven voor experimenten, zodat vernieuwingen eerst op kleine schaal in de praktijk beproefd kunnen worden. De afgelopen jaren zijn er onder andere met de “initiatiefrijke scholen” op dit punt al waardevolle ervaringen opgedaan.

De overheid stelt duidelijke kaders voor kwaliteit, toegankelijkheid en doelmatigheid; de nadruk komt daarbij te liggen op de bereikte resultaten. Dit uit zich in verschillende maatregelen. De introductie van de verplichte begintoets in het primair onderwijs waarmee in relatie met de eindtoets de toegevoegde waarde van een school kan worden vastgesteld is er een van. Een ander doel is een nauwere relatie tussen bekostiging en onderzoekskwaliteit. Tenslotte stelt de overheid zich garant voor onafhankelijk kwaliteitstoezicht op de onderwijsinstellingen. Hiertoe is de Inspectie van het Onderwijs in stelling gebracht. In het hoger onderwijs wordt een stelsel van accreditatie opgezet.

Een belangrijke invulling van de overheidsrol is dan ook het garanderen van rekenschap: verantwoordelijke instellingen moeten ook op transparante wijze verantwoording over de bereikte resultaten afleggen aan de relevante partijen in hun omgeving. Belangrijk daarbij is verantwoording door onderwijsinstellingen over een doelmatige besteding van het overheidsgeld. Maar misschien nog belangrijker is de verantwoording aan de ouders en de onderwijsdeelnemers zelf. “Burgers zijn geen consumenten van de samenleving, maar zijn er ook verantwoordelijk voor”, aldus de regeringsverklaring. Willen

burgers die verantwoordelijkheid kunnen waarmaken, dan zullen zij allereerst moeten weten hoe 'hun' school of instelling het doet. Daarom is het belangrijk om de komende jaren verder te werken aan objectieve, optimaal toegankelijke en begrijpelijke informatie over beleid en de prestaties van de instellingen.

De andere invulling van de rol van de overheid brengt met zich mee dat de omvang van het ministerie van OCenW de komende jaren kan worden teruggebracht. De taakstelling uit het strategisch akkoord zal op het ministerie van OCenW op een kwalitatieve wijze worden ingevuld. Er zal een verandering en verbetering van werkwijzen worden ingezet, waarbij het einddoel een kleiner departement met meer kwaliteit per medewerker is.

Een aantrekkelijk lerarenberoep; je groeit in het onderwijs

De bestrijding van de lerarentekorten blijft de komende jaren het belangrijkste vraagstuk voor de sector onderwijs. Dit probleem kan alleen samen - door scholen, instellingen, de gemeenten en de minister van OCenW - worden aangepakt. De besturen, het management, en ook de medezeggenschapsraden zijn verantwoordelijk voor goed personeels- en wervingsbeleid om de onderwijsarbeidsmarkt optimaal te laten functioneren. Een belangrijk doel is dat aandacht voor de beginnende leraar, maar ook behoud van zittend personeel hoog op de agenda van elke instelling staat. Speciale aandacht verdient ook de verdere terugdringing van het ziekteverzuim. Het management heeft hierin een belangrijke taak te vervullen.

Een vernieuwende aanpak van de lerarentekorten door scholen en instellingen – zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit van het onderwijs - is onontkoombaar. Het onderwijsproces en het daarmee samenhangende arbeidsproces zal op nieuwe wijze moeten worden ingericht. Door middel van voorbeeldprojecten wordt deze ontwikkeling door het ministerie gestimuleerd. De inzet van ict en een grote(re) verscheidenheid aan functies in het onderwijs zullen hier een belangrijke bijdrage aan leveren. Aansluitend op het strategisch akkoord zijn de belangrijkste lijnen:

- lesgeven en professionaliteit docent centraal;
- beroep van leraar aantrekkelijker maken;
- extra beloning leraren achterstandsgroepen en bijzondere prestaties;

- uitval van jonge en oudere werknemers terugdringen;
- optimalisatie lopend beleid;
- doorgaan met verbetering imago leraarsberoep;
- samenwerking onderwijsinstellingen en lerarenopleidingen.

Een sterke beroepskolom; onderwijs werkt

Onder de vlag van de “beroepskolom” wordt in het gehele beroepsonderwijs (vmbo-mbo-hbo) gewerkt aan vernieuwing, afstemming en verbetering van de leerwegen en het verlagen van de uitval. De loopbaan van de leerling staat daarbij centraal. Zestig procent van alle jongeren volgt een opleiding in de beroepskolom. De beroepskolom kan een belangrijke rol spelen bij de integratie en emancipatie van allochtonen. Bestuurlijk geldt ook hier dat de overheid ruimte schept en dat belanghebbende partijen daarbinnen hun eigen verantwoordelijk nemen.

Bij de versterking van de beroepskolom krijgt het fundament - het vmbo - bijzondere aandacht. Hier zijn kwaliteits- en imagoverbetering en modernisering van de infrastructuur hard nodig. Bij de aanpak van het lerarentekort en de modernisering van de voorzieningen zal speciale aandacht aan het vmbo worden gegeven.

Moderne voorzieningen; goed onderwijs in een eigentijdse omgeving

De vorming van brede scholen, nieuwe manieren van lesgeven, nieuwe onderwijsfuncties in de instelling en de noodzaak van een kleinschalige, overzichtelijke omgeving stellen in het hele onderwijs eisen aan de voorzieningen. De staat van die voorzieningen straalt ook af op het imago van het onderwijs. Dit geldt voor de gebouwen in alle sectoren van het onderwijs. Een innovatieve onderwijsomgeving vraagt om moderne gebouwen, een flexibele en overzichtelijke inrichting van die gebouwen en moderne ict-voorzieningen.

De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in moderne ict voor het onderwijs en in de Digitale Universiteit. De komende jaren zullen de scholen en instellingen met de middelen die de afgelopen jaren voor ict ter beschikking zijn gesteld een vernieuwingsslag moeten maken door ict in het onderwijsproces te integreren. De komende maanden wordt de visie op de verdere integratie van ict in het onderwijs uitgewerkt. Na 2003 is voor het op peil houden van de internetvoorziening voor onderwijsinstellingen – Kennisnet – geen geld meer gereserveerd in de begroting. Op het eind van dit jaar zal – in het verlengde van deze visie - een standpunt worden bepaald over de internetvoorziening van onderwijsinstellingen.

Doorlopende leerwegen; de leerling centraal

Het leren in de samenleving – van de voorschool via funderend en initieel onderwijs naar bij- en omscholing om de “employability” op peil te houden - wordt grenzeloos: een leven lang leren. Daarbij horen ook andere instrumenten van de overheid; minder gericht op de instellingen en de onderwijssectoren, meer op “empowerment” van de leerling en het centraal stellen van diens loopbaan in doorlopende leerwegen zodat instroom, doorstroom en uitstroom soepel verlopen.

Instroom

Dit begint bij de instroom: in toenemende mate is er aandacht voor het leren vóór de basisschool, op de voorschool en de kinderopvang. Dit is van belang voor de maatschappelijke integratie, want hoe eerder achterstanden bestreden kunnen worden, hoe effectiever. Daarna zal de begintoets in het primair onderwijs, die ook benut kan worden voor het verdelen van de extra middelen voor het bestrijden van achterstanden, als instrument dienen om vorderingen te kunnen volgen en de toegevoegde waarde van een school vast te kunnen stellen. Daarnaast moeten de tekorten aan instroom in beta- en technische opleidingen worden bestreden door dit najaar in overleg met de sociale partners tot een Deltaplan bèta/techniek komen. Tenslotte is de toegang tot opleidingen in het beroeps- en hoger onderwijs op basis van een (onafhankelijk) assessment een belangrijke optie. Bij dit assessment worden ook de elders verworven competenties betrokken.

Doorstroom

Het komt er vervolgens op aan de opwaartse doorstroom in het onderwijsstelsel zo soepel mogelijk te laten verlopen: er moeten voor elke deelnemer passende, soepele overgangen zijn tussen voorschool en basisschool, tussen basisschool en het voortgezet onderwijs, tussen de verschillende vormen van beroepsonderwijs en hoger onderwijs, en tussen het schoolse leren en het leren op de werkplek en het leven lang leren. Door de invoering van het onderwijsnummer kan de loopbaan van leerlingen door de onderwijsinstellingen heen gevolgd worden en dus ook eventuele schooluitval.

In de beroepskolom worden doorlopende leerlijnen van vmbo naar mbo, binnen het mbo en van mbo naar het hoger onderwijs ontwikkeld. Zo worden leerlingen gestimuleerd om hun talenten volledig te ontwikkelen en een beroepskwalificatie te halen op het niveau dat bij hen past. Om de beroepskolom te versterken worden verschillende acties ondernomen: verbeteren van intake en maatwerk, onderwijs op maat voor risicoleerlingen, sterkere samenwerking tussen vmbo en mbo, versterken van het werkend leren, sturen via financiële prik-

kels, zorgen voor voldoende goed en gekwalificeerd personeel en verbetering van huisvesting en leeromgeving.

Uitstroom

Wanneer leerlingen uitstromen dienen zij – op welk niveau dan ook – een kwalificatie te hebben die hun kansen op de arbeidsmarkt heeft vergroot. Daarvoor moeten de kwalificaties van de opleidingen goed worden afgestemd met de beroepspraktijk.

De overgang van school naar werk wordt steeds vloeiender. De tijd van eerst naar school en dan aan het werk is voorbij. In het beroeps- onderwijs en het hoger onderwijs zal een grotere vraag ontstaan naar combinaties van leren en werken of afwisselend leren en werken. Dit vraagt om meer flexibiliteit van de opleidingen. Het kabinet zal hierop nader ingaan bij zijn reactie op het SER-advies over het leven lang leren en het RMO-advies over de verkenning levensloop.

Tot slot is een bijzonder aandachtspunt voor de komende jaren het vergroten van de uitstroom van afgestudeerden naar onderzoeksfuncties.

Moties regeringsverklaring

Tijdens het debat over de regeringsverklaring zijn twee moties aangenomen die betrekking hebben op deze beleidsagenda. Het gaat om moties van de leden De Graaf c.s. over de kenniseconomie en de cultuursector.

Kenniseconomie

Deze motie verzoekt de regering om bij de aanbidding van de beleidsplannen duidelijk te maken hoe een toekomstgerichte ontwikkeling van de kenniseconomie ondersteund gaat worden.

De in deze beleidsagenda geformuleerde prioriteiten geven blijk van onze ambities om de kwaliteit van het onderwijs, cultuur en het onderzoek, onder andere in relatie tot de kenniseconomie, te verbeteren. Enerzijds zal de nadruk liggen op institutionele wijzigingen, anderzijds zullen knelpunten moeten worden opgelost, in het bijzonder op het terrein van de lerarentekorten en het beroeps- onderwijs. Dat de onderzoeksinstituten zijn uitgezonderd van ombuigingen, geeft blijk van deze ambitie. De ambities op het terrein van onderzoek en wetenschap zullen verder worden uitgewerkt in het nog uit te brengen Wetenschapsbudget.

Cultuur

Deze motie roept de regering op om haar visie op het cultuurbeleid voor de komende jaren neer te leggen.

Medio 2003 zal het kabinet de hoofdlijnen van het cultuurbeleid voor de periode 2005-2008 aan de Kamer toezenden. De brief over de uitgangspunten van het cultuurbeleid zal dus de in de motie gevraagde visie van het kabinet op het cultuurbeleid bevatten. Nu al kan worden aangegeven dat dit kabinet zich tot doel stelt de culturele dimensie veilig te stellen, ook wanneer het economisch tij minder gunstig is. Het kabinet kan en wil echter uitdrukkelijk niet alleen voor deze opgave staan. Ook de inzet van andere overheden, maatschappelijke organisaties, marktpartijen, maar vooral van actieve burgers, is nodig.

Beleidsprogramma 2003-2006

Het beleidsprogramma vormt de vertaling van het strategisch akkoord in een concrete aanpak. Bij de voornemens wordt steeds verwezen naar de betreffende pagina in het strategisch akkoord.

Autonomie, deregulering en rekenschap

Voornemen strategisch akkoord	Scholen moeten een omvang hebben op menselijke maat. Fusies en de vorming van steeds grotere scholen worden daarom afgeremd. (p.12).
Doelen	Scholen en instellingen bieden leerlingen/deelnemers/studenten én leraren/docenten een aantrekkelijke en veilige leer- en werkomgeving die geborgenheid en betrokkenheid ademt (met name in het primair en voortgezet onderwijs).
Acties	<ul style="list-style-type: none">• Inventariseren van feitelijke situatie in po en vo• Scholen stimuleren zelf actie te ondernemen en “good practice” voorbeelden uit te wisselen (creëren van een aantrekkelijke leeromgeving)• Heroverweging van criteria voor samenvoeging in het vo
Actoren	M.OcEnW Onderwijsorganisaties (besturen, management en personeel) Ouders, leerlingen en hun organisaties
Deadlines	Eind 2002; afronding inventarisatie Voorjaar 2003: nieuw toetsingskader voor samenvoeging
Budget (2003-2006)	N.v.t.

Toelichting

Veel scholen - met name in het voortgezet onderwijs - zijn groot. Zo'n school/instelling bestaat echter vaak uit meerdere locaties en meerdere gebouwen. Er zal bekeken worden of voldaan wordt aan de menselijke maat. Ook wordt nagegaan of sprake is c.q. kan zijn van een kleinere pedagogische eenheid. In het jaarlijks te bespreken toetsingskader, ex artikel 75 WVO, zullen - indien nodig - wijzigingsvoorstellen worden opgenomen.

Voornemen strategisch akkoord	Leraren, ouders en leerlingen moeten de ruimte en het vertrouwen krijgen (p. 12). De overheid is primair verantwoordelijk voor het vaststellen van de kaders waarbinnen scholen (en instellingen) hun eigen invulling mogen geven (p. 12). Ouders en leerlingen moeten objectief inzicht kunnen krijgen in de kwaliteit van een school (p. 12). Minder centrale sturing (p. 13)
Doelen	Scholen/instellingen hebben meer ruimte en ondervinden geen belemmeringen door wet- en regelgeving. Zij leggen aan de omgeving en aan de overheid verantwoording af over gemaakte keuzes en bereikte resultaten.
Acties	<ul style="list-style-type: none"> • Systematisch de mogelijkheden nagaan voor vermindering en/of andere vormgeving van regels, inclusief de effecten daarvan (voor- en nadelen risico's, gevolgen voor administratieve lasten, handhaafbaarheid etc) • Wetswijzigingen • Implementatie WOT en transparantie van de informatie over scholen/instellingen vergroten
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> • M.OCenW en S.OCenW • Onderwijsorganisaties (besturen, management en personeel) • Ouders, leerlingen en hun organisaties • Brancheorganisaties (BVE-raad, HBO-raad, VSNU)
Deadlines	Najaar 2002: Voortgangsrapportage deregulering en verantwoording 2002-2006: deregulerings-wetsvoorstellen
Budget (2003-2006)	N.v.t.

Toelichting

Deregulering en autonomievergroting moeten instellingen in staat stellen flexibel in te spelen op de eisen die de samenleving stelt. Er vindt een OCenW-brede aanpak plaats. In het najaar van 2002 ontvangt de Tweede Kamer een voortgangsrapportage. Daarin is aangegeven welke lading de term deregulering dekt en waar autonomievergroting en deregulering - vanuit de verantwoordelijkheid van OCenW - plaats kan vinden. De rapportage bevat een overzicht van de feitelijke stand van zaken. Tegen die achtergrond worden de consequenties voor de verantwoording over de besteding van overheidsgelden en de kwaliteit in beeld gebracht. Dit zal uitmonden in verschillende wetsvoorstellen die tijdens deze kabinetsperiode zullen worden ingediend. Het voornemen is jaarlijks aan de Tweede Kamer te rapporteren.

De Inspectie constateerde in het schooljaar 2000-2001 dat op 30,5% van de scholen in het primair onderwijs hun handelen voldoende afstemmen op de onderwijsbehoefte van de leerlingen. In 2006 dient dit op de helft van alle scholen te gebeuren.

Door de implementatie van de Wet op het onderwijstoezicht (WOT) is het onafhankelijk en openbaar toezicht op de kwaliteit van de scholen geregeld. De transparantie van informatie wordt vergroot door – net als in het voortgezet onderwijs - een “schoolkaart” in het primair onderwijs te maken.

Meer autonomie bij de inrichting van het onderwijs gaat gepaard met goede verantwoording over de gemaakte keuzen en bereikte resultaten. Hiervan mag een impuls verwacht worden voor de kwaliteit van het onderwijs. Ook kan met autonomie en goede verantwoording een bijdrage geleverd worden aan vermindering van lesuitval en preventie van het naar huis sturen van groepen leerlingen. De aandacht voor deze problemen wordt in samenspraak met scholen, instellingen en onderwijsorganisaties uitgewerkt. Bij het regulier toezicht behoren leertijd en lesuitval tot de systematische aandachtspunten. De inspectie zal de ontwikkeling op deze aspecten volgen en daarover jaarlijks rapporteren in het Onderwijsverslag.

De begintoets wordt ingevoerd in het primair onderwijs. Samen met de eindtoets kan op die manier de toegevoegde waarde van een school worden vastgesteld.

Voornemen strategisch akkoord	Er wordt meer ruimte gegeven voor eigen invulling van het studiehuis, de basisvorming (p.12).
Doelen	<p>Meer autonomie en keuzevrijheid ten aanzien van profielen (vrij te kiezen vakken-pakketten) en werkvormen in de tweede fase havo/vwo, waardoor ook een groter beroep op professionaliteit van schoolbesturen, schoolleiders en leraren wordt gedaan.</p> <p>Nieuw ingericht programma in de basisvorming, met meer zeggenschap voor scholen, verlaging verplicht curriculum in eerste 3 jaar naar 70% in eerste 2 jaar.</p>
Acties	<ul style="list-style-type: none"> • Voor het studiehuis: herziening regelgeving (inclusief invoerings- en overgangsrecht) en hernieuwde afstemming van vooropleidingseisen in het hoger onderwijs • In de basisvorming: invoering kerncurriculum, een beperkt aantal kerndoelen en leergebieden, en leerstandaarden afstemmen op niveau kaderberoepsgerichte leerweg vmbo
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> • M.OcEnW • LNV • Onderwijsorganisaties (besturen, management en personeel) • Scholen • VSNU en HBO-Raad • VVO, vakinhoudelijke verenigingen en onderwijsondersteuningsinstellingen • Ouders, leerlingen en hun organisaties
Deadlines	<p>Begin 2003: wijzigingsvoorstellen studiehuis bij TK, in 2003: aanpassing diverse besluiten en in 2005: invoering</p> <p>Voor de basisvorming: in 2003: advies kerndoelen voor het kerncurriculum, in mei 2003: indienen wetwijziging WVO, in het najaar 2003: voorstellen voor leergebieden en op 1 augustus 2005: ingangsdatum wetwijziging WVO</p>
Budget (2003-2006)	N.v.t.

Toelichting

Scholen worden in staat gesteld om zelf het studiehuis en de basisvorming onderwijskundig vorm te geven. Door aanpassingen in de regelgeving moeten de structurele knelpunten in de tweede fase opgelost worden. Dit met behoud van de vele positieve ontwikkelingen die in gang zijn gezet. De uitgangspunten van de tweede fase blijven daarbij overeind: voorbereiding op hoger onderwijs, bredere vorming, meer actuele onderwijsinhoud en meer nadruk op zelfstandige en actieve leerlingen. In de basisvorming zullen kerndoelen worden beschreven. Ook in de nieuwe samenstelling biedt de basisvorming een brede

basis voor persoonlijk, maatschappelijk en beroepsmatig functioneren voor alle leerlingen. Meer zeggenschap voor scholen vergroot de mogelijkheid om leerlingen meer maatwerk te bieden. Het biedt ook meer kans voor schoolontwikkeling, waaronder meer ruimte voor eigen professionaliteit en ruimte voor scholen om zich te profileren.

Voornemen strategisch akkoord	Financiële bevoegdheden zullen zoveel mogelijk worden neergelegd bij scholen, ruimte voor klassenverkleining (p. 12).
Doelen	Scholen in het primair onderwijs hebben meer bestedingsvrijheid door lumpsum-bekostiging. Het budget voor schoolbegeleiding is (gefaseerd) aan de scholen overgedragen. In het voortgezet onderwijs zijn wachtgeld- en vervangingsuitgaven gedecentraliseerd, evenals de arbeidsvoorwaarden en de onderhouds-component van de huisvesting. Scholen hebben bestedingsvrijheid bij het inzetten van middelen voor groeps grootte en kwaliteit (klassenverkleining).
Acties	<ul style="list-style-type: none"> • Wetswijziging (WPO en WEC): invoering lumpsumsystematiek • Wetswijziging schoolbegeleiding • Wetswijziging VF en PF • Doordecentralisatie arbeidsvoorwaarden • Decentralisatie onderhoud huisvesting in het vo • Wijziging van de Wet op het primair onderwijs (afschaffen bestedingsverplichting klassenverkleining onderbouw)
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> • M.OcEnW • Onderwijsorganisaties (besturen, management en personeel) • (Initiatiefrijke) scholen • VNG/gemeenten en Edventure-/schoolbegeleidingsdiensten
Deadlines	<p>Lumpsum: november 2002 brief aan TK met nadere uitwerking acties.</p> <p>Najaar 2003: indiening wetsvoorstel TK.</p> <p>2005: stapsgewijze invoering</p> <p>Schoolbegeleiding: oktober 2002: brief aan TK over resultaat bestuurlijke/branche- afspraken,</p> <p>februari 2003: indiening wetsvoorstel bij TK Gefaseerde invoering: 2004-2006</p> <p>1 augustus 2003: beoogde inwerkingtreding Wetswijziging VF/PF.</p> <p>2003-2006: Doordecentralisatie arbeidsvoorwaarden en onderhoud huisvesting</p> <p>September 2002: informeren TK over planning traject klassenverkleining, wetgevingstraject en per 1 augustus 2003 invoering</p>
Budget (2003-2006)	N.v.t.

Toelichting

De huidige gescheiden budgetten (een materieel lumpsumbudget, een personeel declaratiebudget en een klein personeel lumpsumbudget) worden daartoe samengevoegd tot één (ontschot) budget.

Daarmee mogen de scholen zelf beslissen hoe ze het geld het best kunnen besteden voor goed onderwijs. Naast bestedingsvrijheid leidt invoering van lumpsum ook tot vermindering van de administratieve lasten vanwege het vervallen van de declaratiesystematiek. De invoering van lumpsum betekent een ingrijpende vereenvoudiging van de WPO en WEC en de daarop gebaseerde uitvoeringsvoorschriften. Tot 2005 wordt een pilot uitgevoerd waarin een aantal scholen in de praktijk ervaring op doet met lumpsum. Deze ervaringen worden gebruikt bij de verdere beleidsontwikkeling.

De rijksmiddelen voor schoolbegeleiding worden uitgekeerd aan de scholen in plaats van aan de gemeenten. Zo kunnen scholen zelf bepalen welke onderwijsinhoudelijke ondersteuning ze willen inkopen. De wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met de decentralisatie vervangingsuitgaven en wachtgelduitgaven ligt ter behandeling bij de Tweede Kamer.

Er wordt bekeken hoe en wanneer - analoog aan de bve-sector en het hoger onderwijs - de arbeidsvoorwaarden in het voortgezet onderwijs kunnen worden doorgedecentraliseerd, volgens het geldende toetsingskader. Tevens wordt het gehele onderhoud van de schoolgebouwen overgeheveld van gemeenten naar scholen in het voortgezet onderwijs.

Scholen krijgen de kans om zelf, vanuit hun eigen professionaliteit te bepalen hoe ze de beschikbare middelen het best kunnen inzetten. Het gaat daarbij om de middelen die in het kader van "groeps grootte en kwaliteit" ter beschikking zijn gesteld. Scholen moeten het keurslijf van de geoormerkte middelen kunnen afleggen, zonder daarbij de noodzaak van extra aandacht voor kinderen in de jongste leeftijd uit het oog te verliezen. Zo kunnen ze beter in spelen op specifieke omstandigheden.

Voornemen strategisch akkoord	Administratieve lasten worden op nut en noodzaak bekeken (p.12).
Doelen	Het veld heeft meer ruimte en verantwoordelijkheid. De uitvoeringslast van regels is lager. De prestaties van overheid en instellingen zijn transparant. De uitvoerings- en informatielasten van OCenW worden verlaagd door invoering onderwijsnummer
Acties	<ul style="list-style-type: none"> • Invoering onderwijsnummer • Gerichte service informatiebestanden • Overleg over stroomlijning en beperking regels en informatiestromen • Condities scheppen voor vernieuwing en uitwisseling kennis (experimenten) • Bezien van intermediaire structuren • Monitoren beleving veld
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> • M.OC enW en S.OCenW • SZW, VROM e.d. • Instellingen onderwijs, cultuur en wetenschap • Besturenorganisaties • Brancheorganisaties
Deadlines	Najaar 2002: concrete voorstellen per sector met planning 1 november 2002: plan van aanpak monitor
Budget (2003-2006)	2003: € 8,8 miljoen, 2004 e.v. € 2,5 miljoen op beleidsartikel 21 (uitvoeringsorganisaties onderwijs)

Toelichting

De administratieve lasten die op instellingen drukken worden kritisch bekeken. Acties die hieruit voortvloeien betreffen voornamelijk de informatie- en gegevensvoorziening van en aan de scholen en instellingen. Zo zal als gevolg van de invoering van het onderwijsnummer het aantal te leveren overzichten door instellingen in het voortgezet onderwijs in het schooljaar 2003-2004 verlaagd zijn met 20%. Waar mogelijk worden procedures en wet- en regelgeving vereenvoudigd. Zo zal het aantal onderwijsexamenregelingen per roc verlaagd worden van circa 600 tot circa 20. Scholen en instellingen zullen meer ruimte krijgen om in te kunnen springen op ontwikkelingen in de omgeving. Daarnaast zullen minder administratieve lasten leiden tot efficiëntere bedrijfsvoering. Hoe scholen die lastenvermindering gaan ervaren wordt onderzocht.

Voornemen strategisch akkoord	Binnen de grenzen die de Grondwet stelt wordt openbaar onderwijs bestuurlijk zoveel mogelijk verzelfstandigd (p. 12).
Doelen	Waar mogelijk en gewenst is de verantwoordelijkheid van het college van BenW voor het lokaal onderwijsbeleid gescheiden van haar verantwoordelijkheid als bestuur van een openbare school.
Acties	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek naar stand van zaken in het openbaar onderwijs • Uitwisselen van "good practices" • Afsluiten van een convenant met de VNG
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> • M.OcEnW • BZK • VNG/gemeenten • Besturenorganisatie (VOS/ABB)
Deadlines	Medio 2003: resultaat inventarisatie Eind 2003: uitwisselen "good practices" 2004: Afsluiten convenant
Budget (2003-2006)	N.v.t.

Toelichting

Doel van de maatregel is meer gelijkwaardigheid in de positie van het openbaar en bijzonder onderwijs. In een aantal gemeenten is al sprake van een scheiding tussen het gemeentebestuur en het bestuur van het openbaar onderwijs. Er zal geïnventariseerd worden hoe dit door gemeenten is gedaan en waar mogelijk knelpunten liggen. Op grond van deze kennis worden "good practices" ontwikkeld en uitgewisseld.

Voornemen strategisch akkoord	De 2e lezing van de grondwetswijziging ter regeling van de samenwerkingsschool wordt, voorzien van een wetsvoorstel, bij de TK ingediend. Het ontstaan van samenwerkingsscholen wordt niet gestimuleerd (p. 12).
Doelen	Indien noodzakelijk worden samenwerkingsscholen opgericht.
Acties	<ul style="list-style-type: none"> • Indienen 2e lezing grondwetswijziging ter regeling van de samenwerkingsschool • Opstellen wetsontwerp samenwerkingsscholen
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> • M.OcEnW • LNV • BZK Januari
Deadlines	2003: indienen 2e lezing grondwetswijziging TK, voorzien van wetsvoorstel samenwerkingsscholen 2004: inwerkingtreding
Budget (2003-2006)	N.v.t.

Toelichting

Om een goede spreiding van scholen te behouden wordt het ontstaan van samenwerkingsscholen mogelijk gemaakt, bijvoorbeeld als het aantal leerlingen te klein wordt.

Voornemen strategisch akkoord	Selectie en differentiatie van collegegelden worden alleen mogelijk in geval van specifieke opleidingen met een erkende evidente meerwaarde (p. 12).
Doelen	Instellingen in het hoger onderwijs hebben de ruimte om bijvoorbeeld topmasters aan te bieden en daarvoor studenten te selecteren op basis van kwaliteitseisen.
Acties	<ul style="list-style-type: none"> • Advies Werkgroep “positie topmasters” • Beleidsreactie op advies ontwikkelen en acties
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> • S.OCenW • Werkgroep topmasters • VSNU en HBO-raad 1 november 2002: advies van de Werkgroep topmasters gereed
Deadlines	Medio 2003: reactie op het advies
Budget (2003-2006)	N.v.t.

Toelichting

De topmasters-opleiding moet voorzien in kwalitatief hoogwaardige afgestudeerden. Er is een werkgroep positie topmasters ingesteld. Deze brengt voor 1 november a.s. advies uit over de inhoud, definitie en positionering van topmasters. Op grond daarvan zal verdere besluitvorming plaatsvinden. Het onderwerp ‘differentiatie van collegegelden en selectie van studenten’ wordt dan verder vormgegeven. Daarbij is het noodzaak om stil te staan bij een voorziening in de studiefinanciering. Dit om de toegankelijkheid van het onderwijs te waarborgen (bijvoorbeeld een leenvoorziening). Voor de langere termijn zal een commissie worden ingesteld die studie verricht naar een passend stelsel voor studiefinanciering. Een stelsel dat recht doet aan verregaande differentiatie en flexibilisering binnen het hoger onderwijs en de internationale mobiliteit van studenten. Het kabinet wil daarnaast een interdepartementaal beleidsonderzoek in stellen naar differentiatie van collegegelden.

Voornemen strategisch akkoord	Stapsgewijze vergroting van de opleidingscapaciteit aan de medische faculteiten moet uiteindelijk leiden tot een situatie waarin de numerus fixus overbodig wordt. Vernieuwende initiatieven om de opleidingscapaciteit voor artsen te verhogen worden ondersteund (p. 11).
Doelen	Het tekort aan praktiserende artsen in Nederland is teruggedrongen, de verkenning naar nieuwe opleidingen in Brabant en Twente worden ondersteund, de mogelijkheden om zorgmasters aan te merken als bekostigde hbo-master zijn verkend.
Acties	<ul style="list-style-type: none"> • Overleg met HO-instellingen en VWS • Opstellen beleidskader voor de aanmerking van bekostigde hbo-master
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> • S.OCenW • VWS • VSNU en HBO-raad • Capaciteits-orgaan
Deadlines	September 2002: 310 extra opleidingsplaatsen Najaar 2002: beleidskader voor bekostigde hbo-master
Budget (2003-2006)	2003: € 16,6 miljoen, 2004: € 27,2 miljoen, 2005: € 38,4 miljoen 2006: € 52,1 miljoen op beleidsartikel 7 (wetenschappelijk onderwijs)

Toelichting

Per september 2002 is de capaciteit van de geneeskundeopleidingen verhoogd van 2140 (in 2001) naar 2550 plaatsen. Met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport wordt overlegd over de afstemming van toekomstige behoefte aan artsen en de benodigde opleidingscapaciteit. Door de ophoging van de instroom per september 2002 is een eerste stap gezet naar een situatie waarin geen numerus fixus nodig is. De capaciteit van de tandheelkundeopleidingen is in 2001 al verhoogd tot 300. Daarnaast wordt de opbouw van het opleidingstraject en eventueel een andere taakverdeling in de beroepsuitoefening tussen artsen, verpleegkundigen en paramedici opnieuw gewogen. Dit vanuit het perspectief van het verhogen van het zorgaanbod.

Voornemen strategisch akkoord	Met oog op overmatige bureaucratie en overhead bij de publieke omroep wordt de rijksbijdrage met 5% verminderd (p. 23). (Efficiency)kortingen departement, IBG, hoger onderwijs (p. 45/46). Korting externen (p. 34).
Doelen	Er is minder bureaucratie en overhead en meer efficiency bij het bestuursdepartement, IBG, instellingen voor hoger onderwijs en de organisaties en voorzieningen die uit de mediabegroting worden gefinancierd. Er worden door het departement minder externen ingehuurd.
Acties	<ul style="list-style-type: none"> • Organisatieonderzoek, overleg met de publieke omroep en wijziging Mediawet • Loonsomevenredige verdeling van de korting bestuursdepartement en hoger onderwijs, ontwikkelen maatregelen • Opname in het prestatie-contract 2003 met de IBG Verdeling korting externen naar rato van het aantal externen in 2000/2001, ontwikkelen maatregelen
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> • M.OCenW en S.OCenW • Publieke Omroep • HO-Instellingen • HBO-Raad en VSNU • IB-Groep (en Raad van Toezicht)
Deadlines	1 januari 2004: inwerkingtreding wijzigingen Mediawet Begin november 2002: verzending Prestatiecontract IBG 2003 aan TK
Budget (2003-2006)	2003: € 46,7 miljoen 2004: € 117,9 miljoen 2005: € 159,3 miljoen 2006: € 200,5 miljoen op verschillende beleidsartikelen

Toelichting

De korting bij de publieke omroep vanaf 2004 dient nog te worden geconcretiseerd. Het voornemen bestaat om ter ondersteuning van de invoering een organisatieonderzoek uit te voeren.

De efficiencykorting en de volumetaakstelling op het bestuursdepartement zijn voorlopig loonsomevenredig verdeeld over de apparaatskostenartikelen. Het ministerie is een half jaar geleden begonnen met een veranderingstraject, ter verbetering van de doelmatigheid en efficiency binnen OCenW. De taakstelling uit het strategisch akkoord zal op het ministerie van OCenW op een kwalitatieve wijze worden ingevuld. Ook om de taakstelling externen te effectueren zullen binnen het verandertraject maatregelen worden ontwikkeld. Er zal een verandering en verbetering van werkwijzen worden ingezet, waarbij het einddoel is: een kleiner departement met meer kwaliteit per medewerker. Het strategisch akkoord en de beleidsagenda voor de komende jaren zijn richtinggevend bij het stellen van prioriteiten en het maken van keuzes.

De efficiencykorting hoger onderwijs is loonsomevenredig verdeeld over de beleidsartikelen hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs.

In het kader van het opstellen van het prestatiecontract wordt momenteel met de IB-Groep overlegd over de invulling van de efficiencykorting. Overeenkomstig de toezegging van de minister in het algemeen overleg van 1 november 2001 wordt het prestatiecontract aan de Tweede Kamer voorgelegd, alvorens het formeel wordt getekend.

Voornemen strategisch akkoord	Conform de bepalingen van de Mediawet zal in 2004 een beoordeling plaatsvinden van de wijze waarop de publieke omroep uitvoering heeft gegeven aan haar taakopdracht. Deze beoordeling biedt een adequaat aanknopingspunt voor de discussie over het functioneren van de publieke omroep (p. 24).
Doelen	Een beoordeling van de wijze waarop de NOS en overige zendgemachtigden uitvoering hebben gegeven aan de taakopdracht van de landelijke omroep (artikel 30c Mediawet).
Acties	<ul style="list-style-type: none">• Uitvoering conform artikel 30c van de Mediawet
Actoren	<ul style="list-style-type: none">• S.O.CenWNOS /Omroepen
Deadlines	April 2004: rapportage
Budget (2003-2006)	N.v.t.

Toelichting

Niet van toepassing.

Voornemen strategisch akkoord	Stroomlijning cultuurnotasystematiek (Niet in strategisch akkoord).
Doelen	Vermindering bestuurslast, meer nadruk op uitgangspunten, versterking advisering, betere samenwerking overheden.
Acties	<ul style="list-style-type: none"> • Bepaling van afbakeningscriterium tussen rijks- en fondssubsidies • Versterking Raad voor Cultuur • Tussentijdse waarneming en sectoranalyses door Raad voor Cultuur • Consultatie cultuurfondsen • Vaststelling vorm cultuurprofielen convenantpartners (=andere overheden) en overleg
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> • S.OcEnW • BZK (adviesorganen) • Raad voor Cultuur • IPO en VNG • Convenantpartners • Veldorganisaties • Cultuurfondsen
Deadlines	<p>September 2002: vaststellen vorm cultuurprofielen aanlevering uiterlijk 1 januari 2003</p> <p>Voorjaar 2003: toezending Uitgangspuntenbrief aan TK (kader waartegen subsidieaanvragen worden afgezet)</p> <p>15 december 2003: indieningsdatum subsidieaanvragen</p>
Budget (2003-2006)	N.v.t.

Toelichting

Naar aanleiding van de ervaringen met de Cultuurnota 2001-2004 is met de Kamer en met het veld uitvoerig gesproken over de systematiek van de cultuurnota. De systematiek moet gestroomlijnd worden, luidt de conclusie. Vereenvoudiging van de procedure, versterking van de adviesfunctie, meer nadruk op de uitgangspunten van beleid, betere organisatie van het bestuurlijk overleg met andere overheden en een sterkere betrokkenheid van de cultuurfondsen zijn elementen van verbetering die breed worden gedragen. Deze voornemens liggen geheel in lijn met het kabinetsstreven naar beperking van de bestuurslast.

Een aantrekkelijk leraarsberoep

Voornemen strategisch akkoord	Het kabinet zal de inspanningen moeten voortzetten om het beroep van leraar aantrekkelijker te maken. Onderdeel daarvan kan zijn dat binnen de arbeidsvoorwaardenregeling ruimte wordt geschapen om extra beloning mogelijk te maken voor leraren met achterstandsgroepen en voor bijzondere prestaties. Ook moet worden gezien hoe uitval van oudere werknemers kan worden teruggedrongen (p. 13).
Doelen	Lesgeven en professionaliteit van de docent staat centraal. School en leraar hebben de vrijheid om het onderwijs anders te organiseren. Onnodige drempels van het leraarsberoep zijn weggenomen. Leraren die werken met achterstandsgroepen en/of bijzondere prestaties leveren kunnen extra beloond worden. De uitval onder "oudere" leraren is teruggedrongen.
Acties	<ul style="list-style-type: none">• Opstellen programma lerarenbeleid 2002-2006 (speerpunten: maatwerk bij lerarenopleiding zij-instromers, stimuleren/overdragen creatieve nieuwe organisatievormen, gerichte aanpak lerarentekorten speciaal onderwijs en vmbo, verbeteren werking arbeidsmarkt o.a. door beloningsdifferentiatie en optimalisatie/-behoud huidige personeelsbestand/ 61+-ers)• Concrete afspraken in de cao 2003
Actoren	<ul style="list-style-type: none">• M.OGenW en S.OGenW• scholen, leraren• werkgevers- en werknemersorganisaties, besturenorganisaties• Lerarenopleidingen• Sectorbestuur onderwijs (sbo)• Stichting samenwerkingsorgaan beroeps-kwaliteit leraren (sbl)
Deadlines	November 2002: Indiening programma bij TK December 2002: Nota van wijziging wet BIO Februari 2003: nieuwe onderwijs cao
Budget (2003-2006)	2003-2006: € 625 miljoen aan schoolbudgetten structureel op de beleidsartikelen 1 (basisonderwijs), 3 (voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs en volwasseneneducatie) Arbeidsvoorwaardenruimte

Toelichting

Er moet voldoende personeel zijn met voldoende kwaliteit. Daarom moet de wervingspositie van het onderwijs worden versterkt. Daarnaast wordt de arbeidsparticipatie bevorderd en uitstroom tegengegaan. Bij het aantrekkelijker maken van het beroep van leraar moet niet alleen aan de traditionele doelgroep worden gedacht (jongeren die de keuze voor een lerarenopleiding hoger onderwijs maken), maar ook aan andere groepen (andere maatschappelijke sectoren, mbo-opleiden). Scholen moeten zich ervan bewust worden dat zij zelf

een sleutelrol spelen. De vrijheid om het onderwijs te organiseren speelt een belangrijke rol, maar ook de overdracht van succesvolle ervaring op dit terrein. De arbeidsmarktramingen wijzen uit dat de problematiek zo groot is dat geïsoleerde maatregelen niet volstaan. Daarom zal een integraal programma arbeidsmarkt en personeelsbeleid 2002-2006 worden opgesteld. Om de uitval van “oudere” leraren tegen te gaan, zal vanaf 2003 de gederfde uitkering (bij langer doorwerken) aan het pensioentegoed worden toegevoegd.

Het beleidsprogramma zal voorts moeten voorzien in maatregelen die ten minste de volgende kwantitatieve doelstellingen voor de periode 2002-2006 kunnen realiseren (peildatum 01-08-2002):

- 4000 zij-instromers geplaatst in PO/VO en BVE;
- 3200 extra onderwijsassistenten en andere ondersteunende functies op mbo-niveau;
- 1000 fte extra lio's (leraren in opleiding);
- 2500 fte nieuwe herintreders in primair en voortgezet onderwijs

Een sterke beroepskolom

Voornemen strategisch akkoord	Het vmbo is de grootste leerroute in het beroepsonderwijs en is de basis van de beroepsonderwijskolom (vmbo, mbo, hbo). De te hoge uitval in het beroepsonderwijs en onvoldoende doorstroom naar vervolgopleidingen moet worden gestopt (p. 13). Verbetering en versterking van het beroepsonderwijs (p. 19).
Doelen	Realisatie walificatiewinst en 30% reductie vroegtijdig schoolverlaten in 2006. Betere afstemming tussen de opleidings-niveaus van de beroepskolom door intensievere samenwerking vmbo-roc. Realisatie van doorlopende leerlijnen op maat. Het imago van het beroepsonderwijs is verbeterd en er heeft een herwaardering plaatsgevonden.
Acties	<ul style="list-style-type: none">• Integrale aanpak van schooluitval door betere samenwerking school en andere organisaties (uitwerking o.a.via landelijke jeugdagenda)• Moderne en vernieuwde onderwijsprogramma's (mede in het kader van de beroepskolom en aansluitende leerwegen)• Nieuwe trajecten rond imagoverbetering
Actoren	<ul style="list-style-type: none">• M.OcEnW en S.OcEnW (1st vw)• VWS, BZK, SZW en Justitie• Besturenorganisaties• IPO/provincies, VNG/gemeenten• Sociale partners (VNO/NCW)• Partners op lokaal/regionaal niveau• BVE-Raad en HBO-Raad• Ouders, leerlingen en hun organisaties
Deadlines	Voorjaar 2003: vaststelling regionale arrangementen infrastructuur en het treffen van landelijke innovatiearrangementen Najaar 2003: afspraken met partners over kwaliteit van de zorg in het vmbo Najaar 2004: indienen wetsvoorstel planning infrastructuur vmbo
Budget (2003-2006)	2003-2006 € 136 miljoen (beroepskolom) op de beleidsartikelen 3 (voortgezet onderwijs), 4 (beroepsonderwijs en volwasseneneducatie) en 6 (hoger beroepsonderwijs)

Toelichting:

Omdat de kennissamenleving vraagt om mensen met een hogere opleiding is voldoende aanbod van hoog gekwalificeerde arbeidskrachten nodig. Doorstroming en voorkomen van uitval in de beroepsopleidingen is noodzakelijk. Het vmbo wordt gezien als de pijler van de beroepskolom. Een aantal acties zal versneld worden gestart. Deze moeten er toe leiden dat het slechte imago verdwijnt en de uitval minder wordt. Het bestrijden van schooluitval wordt onder andere in het kader van de landelijke jeugdagenda uitgevoerd zodat de samenwerking met de verschillende partijen rondom de school (leerplicht, jeugdzorg, maatschappelijk werk, politie) verbeterd. Daarbij worden grootschalige experimenten opgestart waarbij combinaties

van school, werk en zorg worden gecombineerd met doorlopende leerlijnen vmbo-roc in regelvrije zones.

Moderne voorzieningen

Voornemen strategisch akkoord	ICT na 2002/moderne voorzieningen (Niet in strategisch akkoord).
Doelen	Er is sprake van significante en meetbare integratie van ict in het onderwijs die leidt tot motiverend en kwalitatief beter onderwijs.
Acties	Beleidsreactie op discussienota "ICT na 2002"
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> • S.OCenW • Onderwijsorganisaties • Stichting Kennisnet • Stichting ICT op School • Aanbieders internetvoorziening • Verzorgingsstructuur onderwijs
Deadlines	Jaarwisseling 2002/2003; beleidsnota naar de TK. In deze nota worden concrete en verifieerbare doelstellingen opgenomen
Budget (2003-2006)	N.v.t.

Toelichting

De komende maanden komt er een beleidsreactie in aansluiting op het groot project Onderwijs On Line, en in het verlengde van de discussienota "ICT na 2002". Deze reactie bevat de beleidsuitgangspunten en activiteiten die gericht zijn op de verdere integratie van ict in het onderwijs. Hierin wordt ook de relatie ict, cultuur en de school meegenomen. Goed gebruik van ict in het onderwijs maakt het onderwijs uitdagend en beter (zie: www.ictna2002.nl). Het is cruciaal het onderwijs daarbij blijvend als drager van de eigen onderwijsinnovatie te positioneren.

Doorlopende leerwegen

Voornemen strategisch akkoord	In het voortgezet onderwijs wordt aandacht besteed aan maatschappelijke oriëntatie, waarbij verschillende levensbeschouwingen aan de orde komen (p. 12).
Doelen	In het voortgezet onderwijs is de aandacht voor maatschappelijke oriëntatie en levensbeschouwing-en versterkt.
Acties	<ul style="list-style-type: none">• Verwerken in onderwijsprogramma• De school beter verbinden met de omgeving
Actoren	<ul style="list-style-type: none">• M.OCenW en S.OCenW (beroepskolom)• VWS, SZW, VNG, BZK, SZW en Justitie,• Scholen• Stichting Leerplan Ontwikkeling en GEU, Landelijke Pedagogische Centra• Relevante maatschappelijke organisaties
Deadlines	Najaar 2003: brief TK met stand van zaken Najaar 2004 eindrapportage
Budget (2003-2006)	N.v.t.

Toelichting

De aandacht in het voortgezet onderwijs voor maatschappelijke oriëntatie en levensbeschouwingen moet versterkt worden. Dit heeft tot doel de maatschappelijk samenhang en integratie in de maatschappij te vergroten. Maatschappelijk oriëntatie wordt verwerkt in het onderwijsprogramma. Scholen krijgen de vrijheid dit zelf in te vullen, zodat zij “onderwijs op maat” kunnen aanbieden.

Voornemen strategisch akkoord	De overheid stelt de eindtermen en het kerncurriculum per schooltype vast en garandeert onafhankelijk kwaliteitstoezicht (p. 12).
Doelen	Meer eigen ruimte voor scholen bij invulling onderwijsprogramma, naast de in het onderwijsaanbod vastgestelde kernvaardigheden (kerncurriculum) voor alle kinderen.
Acties	<ul style="list-style-type: none"> • Formuleren beleidskoers inzake kerndoelen (kerncurriculum, differentieel deel, en eindtermen). • Wetswijziging, met wijziging over inhoud van huidige kerndoelen • Implementatie WOT
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> • M.OcEnW • Onderwijsorganisaties • Vakdidactici en educatieve uitgevers
Deadlines	<p>November 2002: brief aan TK met beleidskoers</p> <p>Eind 2003: indiening wetsvoorstel</p> <p>2004-2005: voorbereiding scholen</p> <p>2005: invoering</p>
Budget (2003-2006)	N.v.t.

Toelichting

De eindtermen voor het primair onderwijs zijn beschreven in de kerndoelen. Deze kerndoelen definiëren globaal het curriculum van de basisschool. Het kabinet wil scholen meer eigen ruimte geven om hun onderwijsprogramma in te vullen, maar tegelijkertijd te waarborgen dat alle kinderen kernvaardigheden bij worden gebracht. Want juist deze kernvaardigheden worden van wezenlijk belang geacht voor een goede doorstroming naar het voortgezet onderwijs. Daarom is er, naast een door de overheid vastgestelde kerncurriculum, een differentieel deel. Dit biedt scholen de nodige vrije ruimte en tijd voor een eigen profilering. Het kerncurriculum en het differentieel deel van het curriculum worden gelijkwaardig verondersteld. In januari 2002 heeft de commissie Wijnen een advies uitgebracht over de herziening van de kerndoelen. Voor 1 november 2002 ontvangt de TK een brief waarin een reactie wordt gegeven op dit advies. Deze reactie bevat tevens de beleidskoers die mede tot stand komt op basis van een consultatieronde binnen het onderwijsveld. Dit vormt de inhoudelijke basis voor de noodzakelijke wetswijziging. De Wet op het onderwijstoezicht (WOT) garandeert het onafhankelijk kwaliteitstoezicht op het onderwijs.

Voornemen strategisch akkoord	De overheid introduceert een verplichte begintoets voor het primair onderwijs. In lijn met het advies van de Onderwijsraad kan de toets worden benut bij de verdeling van middelen (wijziging gewichtenregeling) (p. 12).
Doelen	Per individuele leerling wordt het beginniveau vastgesteld en de vorderingen waardoor kwaliteit en toegevoegde waarde van de school zichtbaar wordt. Bij de toedeling van achterstandsmiddelen kan vervolgens beter worden aangesloten op gesignaleerde achterstanden.
Acties	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling plan van aanpak voor introductie van de begintoets • Indicatie van kosten voor verplichte landelijke invoering • Uitwerking van het bekostigingsmodel waarin capaciteiten leerling centraal staan
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> • M.OcEnW • Onderwijsorganisaties (bestuur, management en personeel) • VNG/gemeenten • Instellingen voor toetsontwikkeling • Ouders, leerlingen en hun organisaties
Deadlines	<p>Eind 2002: plan van aanpak aan TK.</p> <p>Eind 2003: indiening wetsvoorstel begintoets</p> <p>2003/2004: ontwikkeling/proefdraaien</p> <p>en in 2005: invoering toets</p> <p>Eind 2003: indiening wetsvoorstel herziening gewichtenregeling</p> <p>en in 2006: invoering nieuwe gewichtenregeling</p>
Budget (2003-2006)	Plan van aanpak bevat uitwerking budgettaire gevolgen

Toelichting

De introductie van een begintoets maakt het mogelijk om het onderwijs aan te passen aan de leerling aan de hand van de toetsresultaten. Per individuele leerling kunnen de vorderingen worden vastgesteld en daarmee kan de kwaliteit van het onderwijs op schoolniveau zichtbaar worden gemaakt voor ouders, leerlingen en overheid. Tevens kan de toets dienen als basis voor de verdeling van de gewichtenmiddelen (middelen ter bestrijding van onderwijsachterstanden), waardoor de bekostiging beter aansluit bij de feitelijke leerachterstand van de leerling. Bij de opties tot wijziging zal het vervolgadvis van de Onderwijsraad over het wijzigen van de gewichtenregeling (uitgebracht op 28 augustus 2002) worden betrokken. De aansluiting op het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid is een aandachtspunt.

Voornemen strategisch akkoord	Onderwijs in allochtone levende talen (oalt) wordt afgeschaft (p. 12).
Doelen	Meer tijd en aandacht voor het leren van het Nederlands aan allochtonen; oalt wordt afgeschaft.
Acties	<ul style="list-style-type: none"> • Wetswijziging tot afschaffing van OALT • Inventariseren consequenties voor OALT-leerkrachten • Maatregelen gericht op behoud leerkrachten voor de (onderwijs)arbeidsmarkt
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> • M.OcEnW • Justitie • VNG/gemeenten • Onderwijsorganisaties (besturen en personeel), • Minderhedenorganisaties • OALT-opleidingen
Deadlines	Begin 2003: indiening wetsvoorstel bij TK 1 augustus 2004: invoering
Budget (2003-2006)	(korting) 2004: € 29 miljoen 2005: € 71 miljoen 2006: € 72 miljoen op beleidsartikel 1 (basisonderwijs)

Toelichting

In het strategisch akkoord is opgenomen dat er “prioriteit moet worden gegeven aan het leren van Nederlands”. Daarom wordt de Regeling onderwijs in allochtone levende talen afgeschaft. Dit leidt tot een korting van € 72 miljoen structureel. Wijziging van de WPO, WEC en WVO is nodig om afschaffing van oalt tot stand te brengen. Ook zal een sociaal plan moeten worden opgesteld dat gericht is op het behoud van zoveel mogelijk oalt-leraren voor de (onderwijs)arbeidsmarkt.

Voornemen strategisch akkoord	De invoering van het bachelor-mastersysteem in het hoger onderwijs wordt doorgezet (p. 12).
Doelen	De internationale vergelijkbaarheid en differentiatie in opleidingen is vergroot.
Acties	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpassen bekostiging • Monitoren bachelor-master • Uitwerken criteria voor financiering HBO-master • Invoering accreditatie
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> • S.OCenW • VSNU en HBO-raad
Deadlines	Voorjaar 2002: bekostiging aangepast en monitor gestart (1e rapportage begin 2003) Najaar 2002: beleidskader financiering HBO-master 2003: invoering accreditatie
Budget (2003-2006)	2003-2006 € 2,6 miljoen structureel (accreditatie) op de beleidsartikelen 6 (hoger beroepsonderwijs) en 7 (wetenschappelijk onderwijs)

Toelichting

Met ingang van 1 september 2002 is de wettelijke regeling van de bachelor-masterstructuur in het hoger onderwijs van kracht. Doel is verbetering van de kwaliteit, differentiatie van opleidingen en de internationale vergelijkbaarheid van diploma's. Per januari 2003 wordt de bekostiging van de universiteiten aangepast. Het streven is de bachelor-masterstructuur bij alle opleidingen binnen vijf jaar in te voeren. De Inspectie zal de invoering van de bachelor-masterstructuur monitoren en begin 2003 daarover aan de minister rapporteren. Tevens is bij de wetsbehandeling vastgelegd dat in 2007 de evaluatie plaatsvindt. Onder de universiteiten is in 2001-2002 in totaal € 45,4 miljoen verdeeld om de invoering van te faciliteren. Een verantwoording hiervan is gevraagd voor maart 2003.

Voornemen strategisch akkoord	De achteruitgang van wijken door het verdwijnen van sociale infrastructuur (waaronder scholen), moet worden gekeerd (p.14).
Doelen	De samenwerking tussen organisaties die gezamenlijk de sociale infrastructuur vormen (met daarin de school als spilfunctie) is geïntensiveerd Door meer veiligheid in en om de school en de integrale aanpak van het jeugdbeleid, is de sociale infrastructuur versterkt.
Acties	<ul style="list-style-type: none"> • Tegengaan schoolverzuim en uitval (rmc-functie) en stimuleren leerplichthandhaving • Opstellen landelijke jeugdagenda waarbij doelstellingen op rijksniveau worden geharmoniseerd, belemmeringen in regelgeving worden weggenomen en geldstromen worden gebundeld. • Herinrichten Transferpunt Jongeren, school en veiligheid (APS) • Realisatie sluitend netwerk van voorzieningen rond school (BANS) • Stimulering totstandkoming brede scholen • Ondersteuning samenwerking tussen onderwijs, sport en cultuurinstellingen
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> • OCenW, VWS, BZK, SZW, Justitie, VROM • Onderwijsorganisaties, VNG/gemeenten sociale partners, • IPO/Provincies • Brede scholen, po- en vo-scholen, roc's • CWT's, WIW-organisaties, • Bureau's jeugdzorg, Raad voor de kindbescherming en politie • Cultuurinstellingen, Nederlands Instituut voor sport en bewegen, NOC*NSF en KVLO.
Deadlines	Eind 2004: model leerplichthandhaving gereed Begin 2003/2004: toetsing resultaten BANS-afspraken en informeren TK November 2002: voortgangsbericht brede scholen aan TK Voorjaar 2003: presentatie landelijke jeugdagenda, toezending aan TK Januari 2004: evaluatie RMC-wet beschikbaar voor TK en EK
Budget (2003-2006)	2003-2006: € 10 miljoen structureel voor de rmc-functie op beleidsartikel 4 (beroeps-onderwijs en volwasseneneducatie). 2003-2006: € 0,35 miljoen structureel voor brede school op beleidsartikel 1 (basisonderwijs)

Toelichting

Schoolverzuim en uitval worden onder meer aangepakt door de ontwikkeling van modellen voor samenhangende leerplichthandhaving. Overheden worden aangesproken op hun verantwoordelijkheden waar het een sluitend netwerk van voorzieningen rond de school betreft. In het kader van BANS zijn hierover afspraken gemaakt. Ook zal worden nagegaan hoe de inzet van het schoolmaatschappelijk werk kan worden verbeterd. Daarnaast krijgt de bestrijding van uitval

prioriteit in de landelijke jeugdagenda die op rijksniveau, in overleg met het veld, wordt opgesteld. Het doel is: ontsporing stoppen, uitval tegengaan en kansen ontwikkelen voor de jeugd. Dit kan door betere samenwerking op lokaal niveau en ontkokering op rijksniveau. In het kader van het Europees Jaar van de opvoeding door sport (2004) worden activiteiten ontwikkeld, in samenwerking tussen scholen en sportorganisaties. Ook op cultuurterrein wordt de samenwerking bevorderd.

Intensiveringen

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de budgettaire gevolgen van het regeerakkoord 2003-2006 voor OCenW.

Tabel 1: Strategisch akkoord 2003-2006 (x € 1 miljoen)

	2003	2004	2005	2006
Leerlingenontwikkeling (incl. LNV)	76,0	116,0	143,0	164,0
Enveloppe	0,0	120,0	230,0	340,0
Intensiveringen	76,0	236,0	373,0	504,0

Met ingang van 2003 worden de budgettaire gevolgen van leerlingenontwikkelingen in de bve-sector, het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs gecompenseerd. Dit loopt op tot € 164 miljoen in 2006. De enveloppe bevat een bedrag van € 120 miljoen in 2004, oplopend tot € 340 miljoen in 2006. Over de invulling van de enveloppe wordt de Tweede Kamer later geïnformeerd.

Ombuigingen 2003

Naast de intensiveringen die vooral vanaf 2004 verschijnen op de OCenW-begroting, moet er door beperkte budgettaire ruimte ook worden omgebogen.

Tabel 2: Strategisch akkoord 2003-2006 (x € 1 miljoen)

	2003	2004	2005	2006
Efficiencytaakstelling sector hoger onderwijs	35,8	71,5	107,3	143,1
Efficiencytaakstelling sector G&G	0,3	0,6	0,9	1,2
Efficiency- en volumetaakstelling sector Rijk	8,2	13,2	18,2	20,0
Efficiencytaakstelling IBG	0,6	1,1	1,7	2,2
Volumetaakstelling inhuur externen	5,3	5,3	5,3	5,3
Incidentele loonsomontwikkeling collectieve sector	17,0	34,0	51,0	68,0
Taakstelling subsidies	3,9	6,5	9,1	10,4
Afschaffen onderwijs in allochtone levende talen		29,0	71,0	72,0
Rijksbijdrage publieke omroep		30,0	30,0	30,0
Totaal ombuigingen	71,0	191,3	294,5	352,1

Daarnaast is er een aantal generieke maatregelen zoals bij voorbeeld de WAO, verandering van het zorgstelsel die consequenties kunnen hebben voor OCenW. Uitgezocht zal worden hoe deze maatregelen uitwerken voor het personeel dat werkzaam is in de OCenW-sectoren.

Aansluiting ontwerpbegroting 2002 naar 2003

Hier wordt achtereenvolgens voor de uitgaven en ontvangsten de aansluiting getoond tussen de ontwerpbegroting 2003 en de geautoriseerde begroting 2002. Het verschil wordt verklaard door de mutaties vanuit het strategisch akkoord en de overige wijzigingen.

Tabel 3: Verschillen in uitgaven tussen ontwerpbegroting 2003 en geautoriseerde begroting 2002 (x € 1 miljoen)

	2003	2004	2005	2006	2007
Stand ontwerpbegroting '03	24.767	24.911	25.036	25.280	25.587
Stand geautoriseerde begroting '02	23.590	23.830	24.078	24.390	24.684
Totaal verschil	1.177	1.081	957	889	903

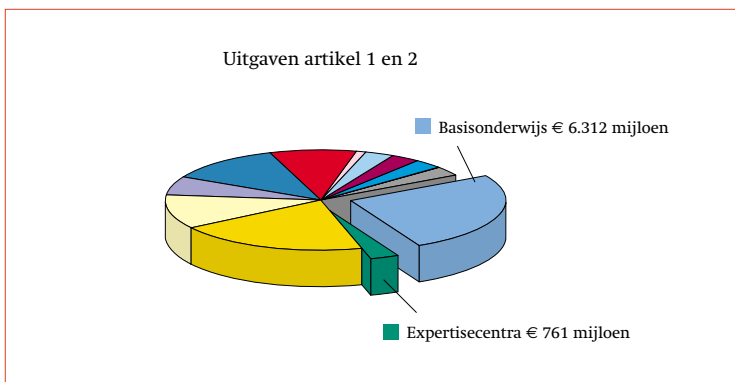
Tabel 4: Verschillen in ontvangsten tussen ontwerpbegroting 2003 en geautoriseerde begroting 2002 (x € 1 miljoen)

	2003	2004	2005	2006	2007
Stand ontwerpbegroting 2003	1.155	1.185	1.217	1.255	1.289
geautoriseerde begroting 2002	1.132	1.163	1.193	1.226	1.255
Totaal verschil	23	22	24	28	34

3. Beleidsartikelen

In dit hoofdstuk wordt per beleidsartikel aangegeven welke doelen worden nagestreefd, wat de hoofdlijnen van het beleid zijn en welke budgettaire gevolgen daaraan verbonden zijn.

Artikel 1 en 2 Basisonderwijs en expertisecentra

Algemene beleidsdoelstelling

Het primair onderwijs heeft tot doel alle kinderen in de leeftijdscategorie van 4 tot 12 (maximaal 14) jaar, en jongeren van ongeveer 4 tot en met 19 jaar die door een handicap of een gedragsstoornis zijn aangewezen op een orthopedagogische en orthodidactische benadering, passend en kwalitatief goed onderwijs aan te bieden in deugdelijk toegeruste scholen.

Het primair onderwijs omvat scholen voor basisonderwijs en voor speciaal basisonderwijs en scholen voor speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. Het speciaal basisonderwijs is onderwijs aan leerlingen met leer- en opvoedproblemen. Het speciaal en voortgezet speciaal onderwijs is onderwijs aan leerlingen met een handicap. Dit schooltype is verdeeld naar onderwijssoorten op basis van de soort handicap of onderwijsbelemmering van de leerlingen.

Hoofdpijnen van het beleid

De kerntaken van het ministerie voor primair onderwijs zijn de volgende:

- Toegankelijkheid
Er moet een stelsel van scholen in stand gehouden worden dat het voor alle kinderen mogelijk maakt om onderwijs te volgen dat bij hen past.
- Onderwijskwaliteit
Het primair onderwijs moet kwalitatief van een dusdanig niveau zijn, dat het de leerling voorbereidt op de Nederlandse samenleving en het de leerling mogelijk maakt om naar die vorm van voortgezet onderwijs te gaan die het beste aansluit bij zijn of haar talenten.
- Toerusting
De overheid heeft de verantwoordelijkheid om de door haar bekostigde scholen deugdelijk toe te rusten. Hierbij creëert zij de condities waaronder scholen in staat zijn te voldoen aan de toegankelijkheids- en kwaliteitseisen.

Deregulering, autonomie en rekenschap

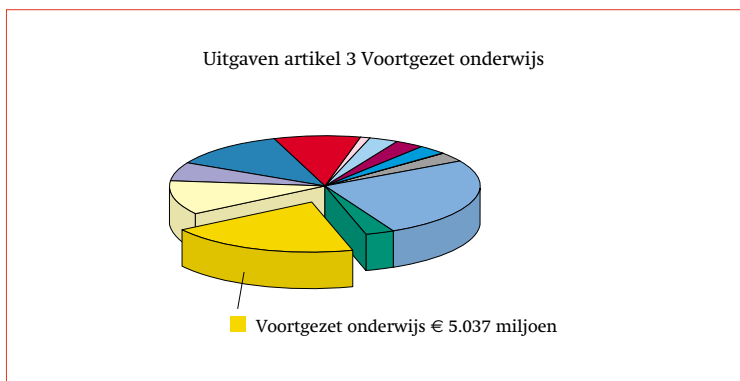
Deregulering en autonomie krijgen verder gestalte door de invoering van het lumpsumsysteem en door het kerncurriculum. Scholen zullen vervolgens rekenschap moeten afleggen over de gerealiseerde kwaliteit van het onderwijs en de keuzes voor de besteding van de middelen aan ouders en aan de rijksoverheid. De inspectie van het onderwijs ziet stimulerend toe op de kwaliteitszorg van de instellingen.

Budgettaire gevolgen

Tabel 5: Budgettaire gevolgen primair onderwijs (x € 1.000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uitgaven	6.881.503	7.072.779	7.063.782	7.058.529	7.111.100	7.200.005
Ontvangsten	65.241	20.769	20.769	20.769	20.769	20.769

Artikel 3 Voortgezet onderwijs

Algemene beleidsdoelstelling

Het voortgezet onderwijs heeft als kerndoelstelling het overbrengen van kennis en vaardigheden aan leerlingen in de leeftijdscategorie van 12 tot 16 à 18 jaar. Daarmee worden zij in staat gesteld het voor hen hoogst haalbare en meest passende onderwijsdiploma te halen dat recht geeft op toegang tot het vervolgonderwijs. Het onderwijs heeft voor de maatschappelijke oriëntatie een belangrijke taak op het terrein van het bijbrengen van die normen en waarden die de leerlingen op de school en later nodig hebben om goed in de maatschappij te kunnen deelnemen.

Hoofdpijnen van het beleid

Het onderwijs moet een goede kwaliteit hebben. Het stelsel als geheel moet doelmatig zijn ingericht. Daarnaast zijn natuurlijk de inrichting van het onderwijs, het terugdringen van het lerarentekort en de materiële toerusting belangrijk.

Het voortgezet onderwijs kent de basisvorming, het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (inclusief het leerwegondersteunend onderwijs), het praktijkonderwijs en de tweede fase havo/vwo. Deze soorten worden hieronder beschreven. Naast het primaire onderwijsproces zijn er specifieke beleidsmaatregelen nodig, zoals het doelgroepen- en achterstandenbeleid om de algemene doelstelling te bereiken.

Basisvorming

Basisvorming legt een brede basis voor persoonlijk, maatschappelijk en beroepsmatig functioneren voor alle leerlingen (brede vorming). Het is een essentiële schakel tussen primair onderwijs en bovenbouw voortgezet onderwijs.

De huidige kerndoelen basisvorming hebben in de praktijk geleid tot een programma in de onderbouw van het voortgezet onderwijs dat overladen en versnipperd is en te weinig mogelijkheden biedt om tegemoet te komen aan de verschillen tussen leerlingen. Naar aanleiding van gesignaleerde knelpunten in de huidige basisvorming wordt de basisvorming herzien vanaf 2001 (tijdelijke maatregelen) en vanaf 2004 (structureel). Vanaf 1 augustus 2004 stelt de overheid met de kerndoelen van het kerncurriculum de essentiële inhoudelijke basis vast die alle leerlingen nodig hebben voor persoonlijk, maatschappelijk en beroepsmatig functioneren.

Vmbo

Met de invoering van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs vanaf 1 augustus 2002 wordt er naar gestreefd zoveel mogelijk leerlingen een kans te bieden op het behalen van een startkwalificatie (niveau gekwalificeerde vakmensen die een beroep kunnen uitoefenen). Via de invoering van leerwegen, het verbreden van de zorgstructuur en het verder ontwikkelen van het vmbo worden de volgende doelstellingen nagestreefd:

- vermindering van het aantal voortijdig schoolverlaters;
- stabilisatie van het percentage leerlingen dat een vmbo-diploma behaalt;
- vergroting van succesvolle doorstroming vanuit het vmbo naar het middelbaar beroepsonderwijs; verbetering van de aansluiting tussen het praktijkonderwijs en de lokale arbeidsmarkt.

Profielen tweede fase havo/vwo

De tweede fase havo/vwo heeft twee aspecten:

- verbetering van de aansluiting tussen het voortgezet en het hoger onderwijs; zowel tussen havo en hbo als tussen vwo en wo;
- modernisering en actualisering van de inhoud en de werkwijze binnen het havo en vwo.

Vereenvoudiging bekostigingsmodel vo

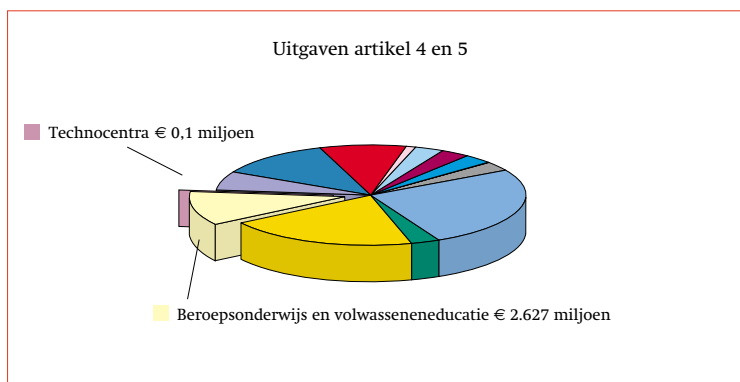
Het huidige bekostigingsmodel is nodeloos ingewikkeld. Mede in het licht van de verdere decentralisatie van de arbeidsvoorwaarden is een transparante bekostiging een voorwaarde.

Budgettaire gevolgen

Tabel 6: Budgettaire gevolgen voortgezet onderwijs (x € 1.000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uitgaven	4.942.856	5.037.365	5.136.048	5.178.868	5.246.951	5.315.192
Ontvangsten	1.361	1.361	1.361	1.361	1.361	1.361

Artikel 4 en 5 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie en Technocentra

Algemene beleidsdoelstelling

Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie draagt zorg voor een stelsel van kwalitatief hoogwaardig, toegankelijk en doelmatig functionerend onderwijs. Deelnemers moeten daarin de kans krijgen hun talenten te ontwikkelen gericht op beroepsuitoefening, het verkrijgen van een basis om verder te leren, maatschappelijke participatie en sociale redzaamheid.

Technocentra zijn intermediaire organisaties die zich, op regionale schaal, inzetten voor:

- het versnellen van de circulatie, diffusie en toepassing van kennis tussen (technisch) beroepsonderwijs en het bedrijfsleven;
- gezamenlijke benutting van hoogwaardige apparatuur voor scholing en opleiding;
- een effectieve en efficiënte aansluiting van het technisch beroepsonderwijs op het bedrijfsleven.

Hoofdpijnen van het beleid

Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie omvat het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en educatie en inburgering. Daarnaast is er sprake van specifieke stimulering. Op deze elementen wordt onderstaand ingegaan.

Middelbaar beroepsonderwijs

Het middelbaar beroepsonderwijs richt zich primair op jongeren vanaf 16 jaar en volwassenen. De doelstelling van het mbo is dat de onderwijsinstellingen (regionale opleidingscentra en vakinstellingen

gen) en de kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven (dit is per 1 juni 2002 de nieuwe naam voor de landelijke organen beroepsonderwijs) een breed, gevarieerd onderwijsaanbod tot stand brengen voor een zeer heterogene populatie van deelnemers. Dit aanbod moet voldoende kwaliteit leveren, doelmatig zijn, voldoende toegankelijk en gericht op de beroepsuitoefening en doorstroom (paragraaf 4.2.1).

Educatie en inburgering

De doelstelling van educatie en inburgering is het verzorgen van kwalitatief hoogstaand en doelmatig onderwijs. Dat onderwijs levert een bijdrage aan de maatschappelijke integratie van mensen die in een achterstandsituatie verkeren. Bij educatie en inburgering gaat het uitsluitend om volwassenen.

Specifieke stimulering

De doelstelling van specifieke stimulering is het verbeteren van het functioneren van de bve-sector door specifieke activiteiten.

Op de volgende terreinen zijn verbeteringen nodig in de bve-sector: de kwalificatiestructuur van het beroepsonderwijs, de begeleiding van de beroepspraktijkvorming, de examinering, de regie in de educatie en inburgering en de interne kwaliteitszorg van de instellingen.

Budgettaire gevolgen

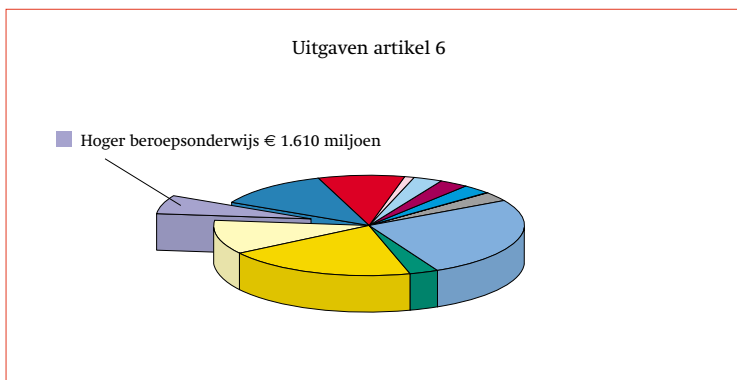
Tabel 7: Budgettaire gevolgen beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (x € 1.000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uitgaven	2.585.907	2.626.619	2.686.734	2.691.725	2.698.565	2.713.595
Ontvangsten	52.484	27.227	27.227	27.227	27.227	27.227

Tabel 8: Budgettaire gevolgen technocentra (x € 1 miljoen)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uitgaven	5.645	136	136	136	136	136
Ontvangsten	5.445	0	0	0	0	0

Artikel 6 Hoger beroepsonderwijs

Algemene beleidsdoelstelling

De algemene doelstelling voor het hoger beroepsonderwijs (hbo) is het borgen en bevorderen van de kwaliteit, toegankelijkheid, doelmatigheid en maatschappelijke responsiviteit van het hoger beroepsonderwijs binnen de nationale en internationale context.

Hoofdlijnen van het beleid

Met behulp van een lumpsumbudget wordt een stelsel van het hoger beroepsonderwijs in stand gehouden. Dat stelt de hogescholen in staat om hun wettelijke taken uit te voeren. De middelen worden beschikbaar gesteld voor het 'borgen' en 'bevorderen' van de toegankelijkheid, kwaliteit, doelmatigheid en maatschappelijke responsiviteit. Daardoor kan het stelsel van het hoger beroepsonderwijs zo adequaat mogelijk functioneren. De belangrijkste indicatoren die inzicht geven in dit functioneren zijn:

- de kwaliteit van de opleidingen;
- de toegankelijkheid van het hbo;
- het intern rendement (percentage gediplomeerden op basis van aantal ingeschreven studenten per jaar);
- de financiële positie van de hogescholen;
- maatschappelijke responsiviteit: voldoet de individuele opleidingsaanbod aan de wensen van de student en voldoet het totale opleidingsaanbod aan de vraag van de werkgeverszijde.

Internationale context

Gelet op de binnen Europa ontstaande hoger-onderwijsruimte is het noodzakelijk dat het hoger onderwijs zich internationaal sterk oriënteert en positioneert. Om dat te bewerkstelligen wordt de bachelor-masterstructuur en een stelsel van accreditatie ingevoerd.

Specifieke stimulering

Naast de middelen die aan de hogescholen ter beschikking worden gesteld in de vorm van een lumpsumbudget om de wettelijke taken uit te kunnen voeren, worden ook middelen beschikbaar gesteld die zijn gekoppeld aan specifieke beleidsdoelstellingen. Het betreft onder meer:

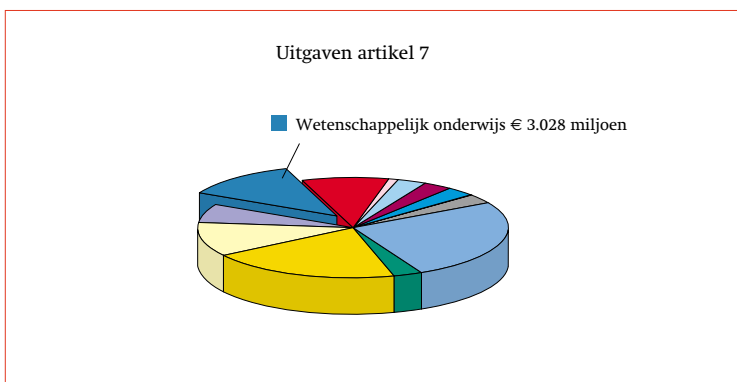
- lectoren en kenniskringen;
- beroepskolom;
- doelgroepenbeleid;
- accreditatie;
- verbetering aansluiting vraag en aanbod van bèta/techniek-opgeleiden;
- transparante informatie over het aanbod van het hoger onderwijs;
- vraaggestuurd onderwijs.

Budgettaire gevolgen

Tabel 9: Budgettaire gevolgen hoger beroepsonderwijs (bedragen x € 1.000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uitgaven	1.618.379	1.609.900	1.617.996	1.618.122	1.625.886	1.622.273
Ontvangsten	1.919	17	17	17	17	17

Artikel 7 Wetenschappelijk onderwijs

Algemene beleidsdoelstelling

De algemene beleidsdoelstelling voor de sector wetenschappelijk onderwijs is het waarborgen van de kwaliteit, rechtmatigheid, toegankelijkheid, doelmatigheid en variëteit van het wetenschappelijk onderwijs. Het wetenschappelijk onderwijs voorziet in de grote vraag naar academici op de arbeidsmarkt en in de vraag van studenten naar brede academische vorming. Belangrijke taak is studenten de competenties te onderwijzen om onderzoek uit te kunnen voeren. Daarnaast verrichten de instellingen wetenschappelijk onderzoek en hebben zij de taak om bestaande en nieuw ontwikkelde kennis over te dragen aan de samenleving.

Hoofdpijnen van het beleid

Vooruitlopend op de invoering van de Wet bachelor-master zijn universiteiten voortvarend aan de slag gegaan met de invoering van de nieuwe structuur. Circa 92 procent van de universitaire opleidingen is per september 2002 omgezet. Uiteindelijk zal dit percentage oplopen naar 100. De invoering van een bachelor-masterstructuur en het daaraan gekoppelde streven om te komen tot internationaal georiënteerd hoger onderwijs, zorgen er voor dat de internationale vergelijkbaarheid van opleidingen wordt vergroot. Nationale en internationale accreditatie van opleidingen is hierbij onmisbaar. Daarom is het Accreditatieorgaan Hoger Onderwijs opgericht.

Bekostigingsmodel

Het bekostigingsmodel wordt voor het jaar 2003 aangepast aan de bachelor-masterstructuur.

Specifieke thema 's

Naast de aanpassingen voortvloeiend uit de Wet bachelor-master spelen nog een aantal specifieke thema's op het terrein van wetenschappelijk onderwijs.

Het betreft:

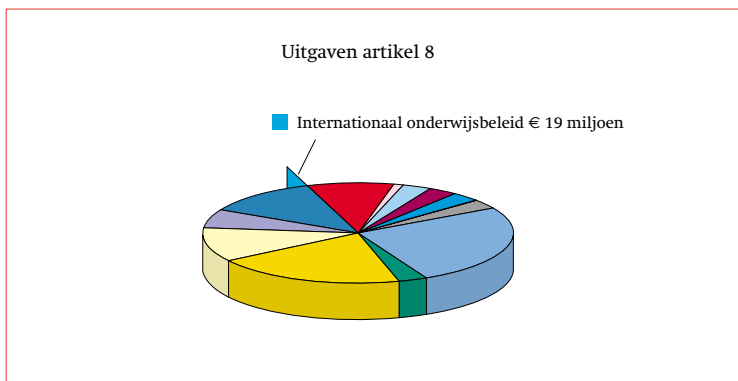
- invoering van het accreditatiesysteem;
- verhoging numerus fixus geneeskunde;
- personeelsbeleid (opvangen vergrijzing);
- universitaire lerarenopleidingen (streefwaarde: 1200 universitair opgeleide leraren vóór 2006);
- decentrale toelating;
- vraagsturing.

Budgettaire gevolgen

Tabel 10: Budgettaire gevolgen wetenschappelijk onderwijs (x € 1.000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uitgaven	3.045.861	3.027.615	3.029.476	3.058.954	3.083.489	3.130.392
Ontvangsten	1.198	1.248	1.248	1.248	1.248	1.248

Artikel 8 Internationaal onderwijsbeleid

Algemene beleidsdoelstelling

Het internationaal beleid op onderwijsterrein kent drie hoofdoelen:

- Het bevorderen van de mogelijkheden voor studenten voor internationale oriëntatie en kennisverwerving;
- Het versterken van het internationaal profiel van Nederlandse onderwijsinstellingen op de internationale onderwijsmarkt;
- Het leren van elkaar en samenwerken met andere landen in multilaterale en bilaterale verbanden op centraal niveau; ontsluiting van – voor Nederland relevante – kennis en benchmarking.

Hoofdlijnen van het beleid

Om bovenstaande doelstellingen te realiseren heeft het ministerie van OCenW een stimulerende rol op de volgende terreinen:

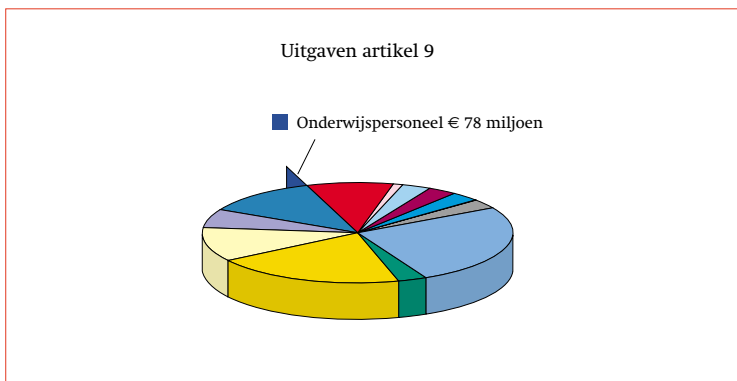
- Het bevorderen van mobiliteit van scholieren, studenten en docenten;
- Het aangaan van samenwerkingsverbanden met andere landen voor kennisuitwisseling en voor het versterken van de internationale oriëntatie en profiel van leerlingen, studenten, docenten, wetenschappers en instellingen;
- Het faciliteren van Nederlandse onderwijsinstellingen om internationaliseringsactiviteiten te ondersteunen, te coördineren en te ondernemen middels subsidies en bijdragen aan buitenlandse instellingen.

Budgettaire gevolgen

Tabel 11: Budgettaire gevolgen internationaal onderwijs (x € 1.000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uitgaven	18.652	18.849	19.206	19.097	18.263	18.263
Ontvangsten	99	99	99	99	99	99

Artikel 9 Onderwijspersoneel

Algemene beleidsdoelstelling

Het doel van het onderwijspersoneelsbeleid is het bevorderen van een open en transparante onderwijsarbeidsmarkt in samenwerking met werkgevers- en werknemersorganisaties en van een structuur voor overleg over de arbeidsvoorwaardenontwikkeling. Hierdoor moet de beschikbaarheid van voldoende personeel van voldoende kwaliteit, ook op middellange en lange termijn, verzekerd zijn. Ook worden op dit beleidsartikel de uitgaven voor de regeling Ziektekostenvoorziening voor onderwijs en onderzoekspersoneel (zvoov) geraamd. Doelstelling hiervan is het voorkomen van de financiële gevolgen van bovenmatige ziektekosten voor het (gewezen) onderwijspersoneel.

Hoofdpijnen van het beleid

Arbeidsmarkt

Het opbouwen en in stand houden van een discussieplatform voor werknemers- en werkgeversorganisaties over de arbeidsmarktproblematiek, waarin zij gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen ten aanzien van de onderwijsarbeidsmarkt.

Dit moet leiden tot het volgende:

- vergroten aanbod (goede opleidingen voor onderwijspersoneel, nieuwe doelgroepen, functiedifferentiatie, meer ondersteunende functies, imagocampagne);
- tegengaan uitstroom (kinderopvang, betaald ouderschapsverlof);
- vergroten werktijdfactor;
- effectieve inzet van de schoolbudgetten gericht op een andere organisatie van het onderwijsproces;
- inspelen op regionale verschillen.

Het is belangrijk om mensen van buiten het onderwijs, die op een andere wijze dan de traditionele route van de initiële lerarenopleiding gekwalificeerd worden voor het werken in het onderwijs, voor de klas te krijgen. Met de inwerkingtreding van de Interimwet zij-instroom leraren primair en voortgezet onderwijs in 2000 is het mogelijk leraar te worden via een andere route dan de reguliere weg van de lerarenopleidingen. Iedereen met een afgeronde opleiding op hbo- of wo-niveau die in een assessment geschikt is bevonden, kan aan het traject zij-instroom in het beroep deelnemen. Naast zij-instromers die structureel de overstap maken naar het onderwijs, wordt de instroom in het onderwijs ook vergroot door gebruik te maken van tijdelijke inzet van docenten.

Vakbondsfaciliteiten en voorzieningen

Het doel van het onderwerp vakbondsfaciliteiten is het faciliteren van het arbeidsvoorwaardenoverleg voor werknemersorganisaties. Goede arbeidsverhoudingen tussen de betrokken partijen zijn belangrijk, net als een breed draagvlak voor maatregelen inzake arbeidsvoorwaarden. Hiervoor bekostigt OCenW het secretariaat voor het arbeidsvoorwaardenoverleg met werknemers- en werkgeversorganisaties in het onderwijs. De verdeling van de verantwoordelijkheid over de niveaus is niet voor iedere sector gelijk. Voor de hoger-onderwijssectoren, onderzoek- en wetenschapsbeleid en de sector beroepsonderwijs en volwasseneneducatie geldt de sturingsfilosofie dat de instellingen autonoom en zelfstandig zijn, en daarmee ook in de eerste plaats verantwoordelijk voor de arbeidsvoorwaarden die binnen deze sectoren van kracht zijn en voor een adequaat personeelsbeleid. De verantwoordelijkheid van de minister is de instandhouding van het stelsel. Voor de sectoren primair onderwijs en voortgezet onderwijs heeft de minister de verantwoordelijkheid voor het afsluiten van de centrale cao.

Het ontwikkelen van vernieuwende projecten in het onderwijsveld op het gebied van arbeidsmarkt, arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid is een onderdeel van voorzieningen. Voorbeelden hiervan zijn integraal personeelsbeleid en het bevorderen van zij-instroom.

Ziektekostenvoorziening voor onderwijs en onderzoekspersoneel (zvoo)

Het bestrijden van de financiële gevolgen van bovenmatige ziektekosten voor het (gewezen) onderwijspersoneel. Personeel in de onderwijssector is in het algemeen van het ziekenfonds uitgesloten en moet zich dus particulier verzekeren tegen ziektekosten. Met name voor personeel met een lager inkomen en/of meerdere medeverzekerden betekent dit dat de nominale premie van de particuliere verzekering

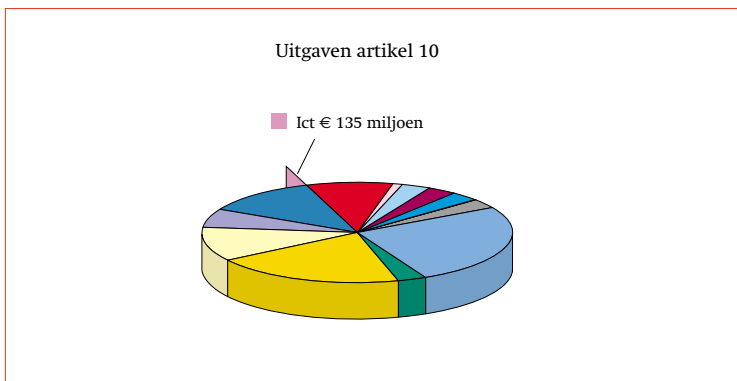
(soms beduidend) hoger is dan de procentuele premie voor het ziekenfonds. De ziektekostenvoorziening onderwijs- en onderzoekspersoneel treft hiervoor een (vangnet)voorziening. Deze voorziening wordt vooral gebruikt door post-actieven.

Budgettaire gevolgen

Tabel 12: Uitgaven onderwijspersoneel (x € 1.000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uitgaven	96.842	78.178	76.532	76.252	76.006	76.256

Artikel 10 Informatie- en communicatietechnologie

Algemene beleidsdoelstelling

Het beleid van het departement is er op gericht het gebruik van informatie en communicatietechnologie (ict) te bevorderen in het onderwijs. Ict moet een plaats krijgen binnen het onderwijs om zo de scholen in staat te stellen leerlingen gebruik te laten maken van het nieuwe leren (toegesplitst op de individuele capaciteiten en behoeften, plaats- en tijdonafhankelijk) en zich voor te bereiden op de arbeidsmarkt van morgen.

Hoofdpijnen van het beleid

Nu het fundament voor ict-gebruik in het onderwijs is gelegd, is het zaak dat de daadwerkelijke integratie van ict in het dagelijks onderwijsproces - de stap van 'leren gebruiken' naar 'gebruik om te leren' - wordt gerealiseerd. In dit kader is een vervolg op het project Onderwijs on line in voorbereiding, waarin het onderwijs in staat wordt gesteld tijdig te beantwoorden aan de eisen van de kenniseconomie.

Uitgangspunt is dat de integratie van ict in het onderwijs een zaak is van de scholen. Scholen bepalen hoe zij gebruik maken van ict om het onderwijs te vernieuwen en te verbeteren. Het ict-beleid dient de scholen te stimuleren om in hun eigen situatie de juiste innovatiestrategie te kiezen. Doorgaans maken de scholen aan de hand van beleidsplannen voor ict kenbaar of de gelden worden gebruikt voor aanschaf hardware, educatieve software, deskundigheid, ict-onderwijsintegratie of andere infrastructurele voorzieningen. Het beleid zal scholen ondersteunen die met ict-integratie en andere vormen van onderwijsvernieuwing voorlopen om ervaringen en ontwikkelingen te spreiden. De scholen die ict al inzetten om mee te leren moeten niet gehinderd

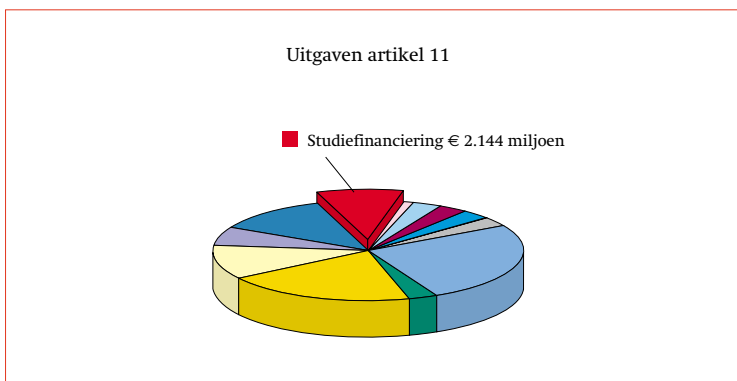
worden bij verdere ontwikkeling. Scholen krijgen hiervoor een structurele vergoeding per leerling.

Budgettaire gevolgen

Tabel 13: Budgettaire gevolgen ict-beleid (x € 1000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uitgaven	79.639	134.816	33.052	35.124	35.124	35.124
Ontvangsten	45.501	45.378	45.378	45.378	45.378	45.378

Artikel 11 Studiefinanciering

Algemene beleidsdoelstelling

Studiefinanciering is een zaak van drie partijen: de overheid, studenten en hun ouders. De overheid zet haar middelen voor studiefinanciering zo in, dat het onderwijs voor iedereen toegankelijk is. Van degene die voor studiefinanciering in aanmerking komt, wordt een tegenprestatie verwacht. De middelen die de overheid voor studiefinanciering beschikbaar stelt, zijn bedoeld voor zowel een bijdrage in de kosten die direct samenhangen met het volgen van onderwijs, als voor een bijdrage in de kosten van levensonderhoud. Het beleid richt zich daarbij op de volgende doelgroepen:

- deelnemers van 18 jaar en ouder in de beroepsopleidende leerweg;
- studenten in het hoger beroepsonderwijs;
- studenten in het wetenschappelijk onderwijs.

Hoofdpijnen van het beleid

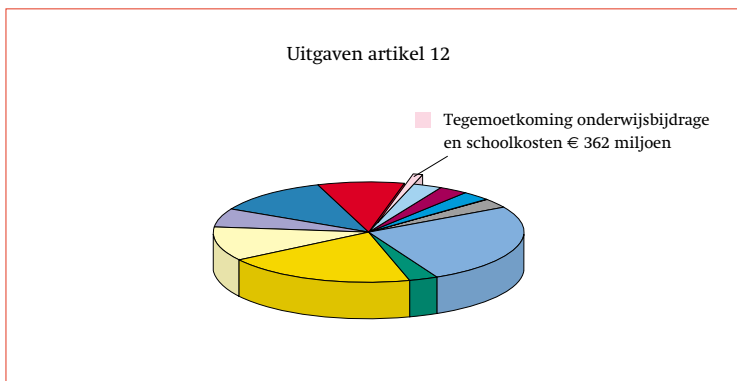
Het streven van de overheid is dat iedere studerende die er aanspraak op kan en wil maken, studiefinanciering ontvangt. De studiefinanciering bestaat uit een basisbeurs en ov-studentenkaart voor iedereen, en afhankelijk van het ouderlijk inkomen een aanvullende beurs. Daarnaast kan iedere studerende een rentedragende lening afsluiten. Tezamen is dit het normbudget: het maandelijks budget waarvan uitgegaan wordt bij de bepaling van de hoogte van de studiefinanciering.

Budgettaire gevolgen

Tabel 14: Opbouw uitgaven en ontvangsten (x € 1.000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uitgaven	1.849.153	2.143.623	2.219.715	2.249.011	2.281.572	2.349.093
Ontvangsten	324.229	331.309	348.433	367.010	386.312	405.721

Artikel 12 Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten

Algemene beleidsdoelstelling

Het volgen van onderwijs kost geld. De overheid zorgt er voor dat de kosten die door de ouders en de kosten die door de overheid worden betaald in balans zijn. Het beleid richt zich daarbij op de volgende doelgroepen:

- ouders van leerlingen tot 18 jaar in het voortgezet onderwijs (vo) en de beroepsopleidende leerweg (bol) (TS17-);
- leerlingen van 18 tot en met 30 jaar in het voortgezet onderwijs (VO18+);
- leerlingen van 18 jaar en ouder die (deeltijd) voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) volgen en die geen recht meer hebben op VO18+ én voltijd studerende in het hoger onderwijs (ho) van 18 jaar en ouder aan lerarenopleidingen, die geen recht meer hebben op WSF (TS18+).

Hoofdlijnen van het beleid

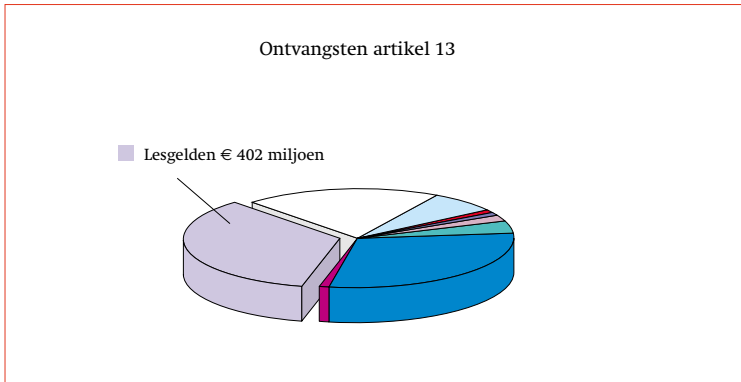
Gezinnen met een belastbaar inkomen tot € 25.749 (schooljaar 2002/2003) krijgen een maximale tegemoetkoming in de schoolkosten en lesgeldvergoeding. Boven dit inkomen neemt de tegemoetkoming geleidelijk af. Daarbij wordt rekening gehouden met het aantal schoolgaande kinderen in het gezin. Naast de schoolkosten en de lesgeldvergoeding hebben alle leerlingen van 18 tot en met 30 jaar in het voortgezet onderwijs (VO18+) recht op een basistoelage. Deze wordt onafhankelijk van het ouderlijk inkomen verstrekt aan de scholier zelf en komt in de plaats van de kinderbijslag die ouders voor hun kind ontvangen. De basistoelage is bedoeld voor schoolkosten en levensonderhoud.

Budgettaire gevolgen

Tabel 15: Budgettaire gevolgen tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten
(x € 1.000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uitgaven	346.687	361.777	366.011	369.471	376.509	382.100
Ontvangsten	14.534	13.835	13.281	12.782	12.228	11.876

Artikel 13 Lesgelden

Algemene beleidsdoelstelling

De overheid vraagt aan leerlingen die niet meer volledig leerplichtig zijn een bijdrage in de kosten in de vorm van lesgeld. Tot de doelgroep behoren de (ouders van) leerlingen van 16 jaar en ouder in het voortgezet onderwijs en de beroepsopleidende leerweg.

Hoofdpijnen van het beleid

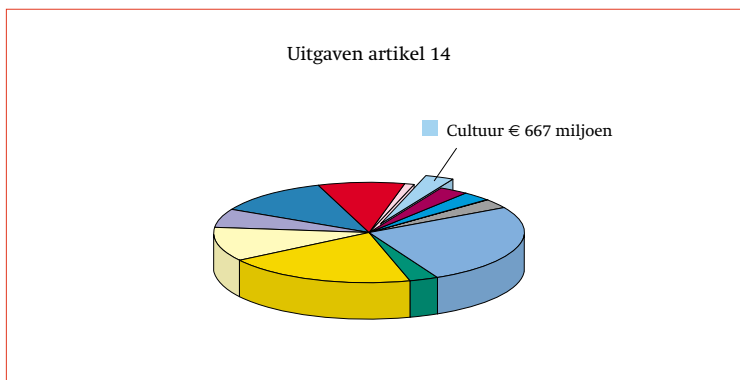
Het beleid wat betreft lesgeld komt vooral tot uitdrukking in de hoogte van het lesgeld. Jaarlijks wordt de hoogte van het lesgeld bijgesteld op basis van de algemene prijsontwikkeling.

Budgettaire gevolgen

Tabel 16: Ontvangsten lesgeld (x € 1.000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ontvangsten	388.485	401.607	410.133	418.661	431.756	441.357

Artikel 14 Cultuur

Algemene beleidsdoelstelling

De tweeledige doelstelling van het cultuurbeleid is het waarborgen van een hoogwaardig en divers aanbod van cultuuruitingen en het bevorderen van de publieke belangstelling daarvoor. De primaire ministeriële verantwoordelijkheid betreft het scheppen van voorwaarden voor een bloeiend cultureel leven.

Hoofdpijnen van het beleid

Voor de aanbodgerelateerde doelstelling subsidieert het Rijk instellingen die zich inzetten op de terreinen van de kunsten, cultureel erfgoed, letteren en bibliotheken. De vraagzijde wordt vooral door de lokale en regionale overheden bekostigd. In aanvulling daarop stimuleert het Rijk de vraag via het Actieplan cultuurbereik.

Cultuurnota

De verdeling van de grootste geldstroom vindt iedere vier jaar plaats. Het betreft hier de meerjarige instellingsubsidies in het kader van de Cultuurnota. De Raad voor Cultuur geeft een kwaliteitsoordeel over de instellingen die via de cultuurnota gesubsidieerd worden. De subsidiëring van kortlopende projecten en uitkeringen aan individuele kunstenaars en instellingen wordt uitgevoerd door een aantal landelijke fondsen. Die zijn daartoe door het ministerie opgericht. De fondsen worden meerjarig gesubsidieerd. De culturele instellingen zijn primair verantwoordelijk voor hun handelen en de resultaten die zij behalen met het geld dat ze van OCenW ontvangen. De verantwoordelijkheid van de rijksoverheid geldt voor het stelsel als geheel, dus voor de door de gezamenlijke instellingen behaalde resultaten.

Specifiek beleid

Naast de cultuurnota is er specifiek beleid:

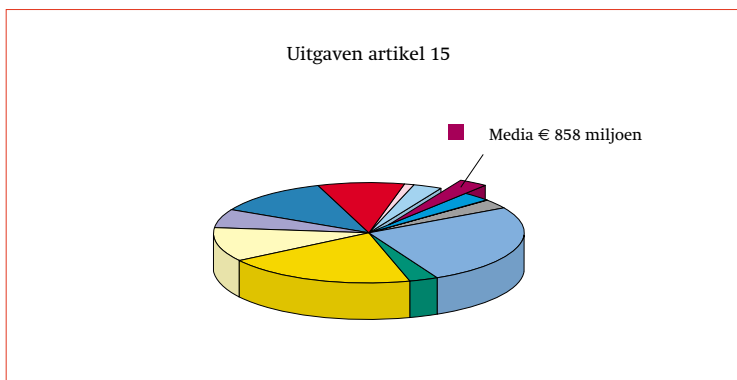
- de cultuurfondsen hebben een stimulerende, ondernemende en soms ook initiërende rol. De doelstellingen van de fondsen zijn gericht op meer doorstroming van talent, bevordering van diversiteit, een groter maatschappelijk bereik en een betere aansluiting op de vraag in de markt. Het kwaliteitscriterium blijft de belangrijkste factor om voor subsidie in aanmerking te komen;
- het actieplan cultuurbereik omvat vijf operationele doelstellingen namelijk 1 het versterken van de programmering, 2 het verbeteren van de culturele diversiteit, 3 het bevorderen van de cultuurdeelname van jongeren door investeren in jeugd, 4 het beter zichtbaar maken van het cultureel vermogen en 5 het op de agenda zetten van culturele planologie;
- de doelstelling van eCultuur is zorg dragen voor een grotere participatie van burgers op het terrein van cultuur door creatieve benutting van ict door kunstenaars en culturele instellingen;
- fiscale regelingen hebben tot doel particulieren te stimuleren geld te investeren in culturele zaken.

Budgettaire gevolgen

Tabel 17: Budgettaire gevolgen cultuur (x € 1.000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uitgaven	667.880	666.861	655.431	654.066	654.066	656.666
Ontvangsten	250	250	250	250	250	250

Artikel 15 Media

Algemene beleidsdoelstelling

De doelstelling van het mediabeleid is het waarborgen van een onafhankelijk, gevarieerd en kwalitatief hoogwaardig media-aanbod, bestaande uit radio, televisie, kranten, tijdschriften en internet, dat toegankelijk en betaalbaar is voor alle lagen van de bevolking.

Hoofdlijnen van het beleid

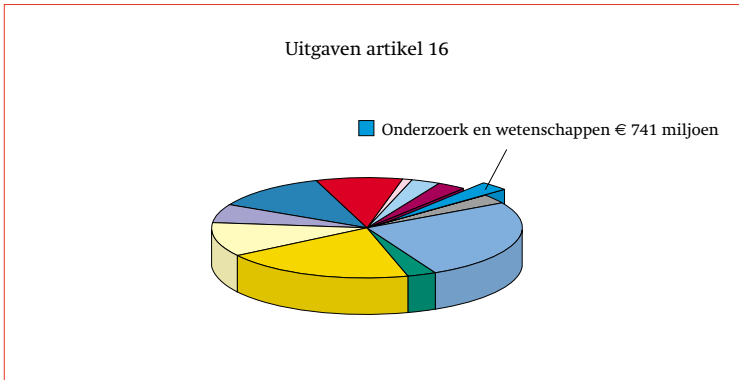
Het regeringsbeleid betreft de publieke omroep, de aanbieders die op de commerciële markt opereren en het beleid ten aanzien van de pers. Het beleid richt zich ook op vraagstukken van marktordening en technische ontwikkelingen. Er vindt samenwerking plaats met het ministerie van Economische Zaken, die het terrein bekijkt vanuit algemene economische overwegingen, toegespitst op liberalisering en mededinging (mededingingswet en de Nederlandse Mededingingsautoriteit (Nma)). Voorts is er samenwerking met dit ministerie op het terrein van infrastructuur (waaronder frequenties en kabel).

Budgettaire gevolgen

Tabel 18: Budgettaire gevolgen media (x € 1.000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uitgaven	883.399	857.661	837.238	847.505	857.868	873.427
Ontvangsten	292.911	226.981	232.241	237.730	243.591	249.606

Artikel 16 Onderzoek en wetenschappen

Algemene beleidsdoelstelling

De minister heeft de zorg voor het scheppen van een onderzoekscli-
maat dat uitdaagt tot optimale prestaties: wetenschap van hoog
niveau voor welvaart en welzijn.

Hoofdpijnen van het beleid

Vanuit de algemene beleidsdoelstelling is de minister verantwoorde-
lijk voor het goed en doelmatig laten functioneren van het onder-
zoeksbestel binnen de maatschappij. Dat wil zeggen dat de omvang,
het vernieuwend vermogen en de kwaliteit van het Nederlandse
onderzoek op peil zijn, en dat de middelen efficiënt worden ingezet.
De overheid kiest er daarbij voor het zelfregulerend vermogen van
het bestel te stimuleren en meer ruimte te bieden voor zelfsturing.
Instellingen voeren integraal management: zij kiezen een eigen pro-
fiel, zorgen voor kwaliteit en werken samen met andere actoren
binnen en buiten het bestel.

Het beleidsterrein onderzoek en wetenschapsbeleid, waarvoor
OCenW verantwoordelijk is, bestaat uit een dertigtal grotere en klei-
nere instellingen, ieder met een eigen missie en takenpakket. Het
zijn zowel uitvoerende als ondersteunende instellingen op het gebied
van onderzoek.

Het Nederlandse onderzoek is internationaal gezien van een zeer
goede kwaliteit. Nederland doet op dit onderdeel mee in de kopgroep
van Europa. Het groeiend aantal wetenschappelijke publicaties in
internationale tijdschriften (ook qua aandeel) wordt bovengemiddeld
geciteerd.

Belangrijk knelpunt voor het thema ‘onderzoekers’ is het vermogen om met name jonge onderzoekers en vrouwen de kennisinfrastructuur binnen te halen en te behouden. Hoewel Nederland in dit opzicht een relatief hoogopgeleide beroepsbevolking kent heeft een baan in het onderzoek onvoldoende aantrekkingskracht.

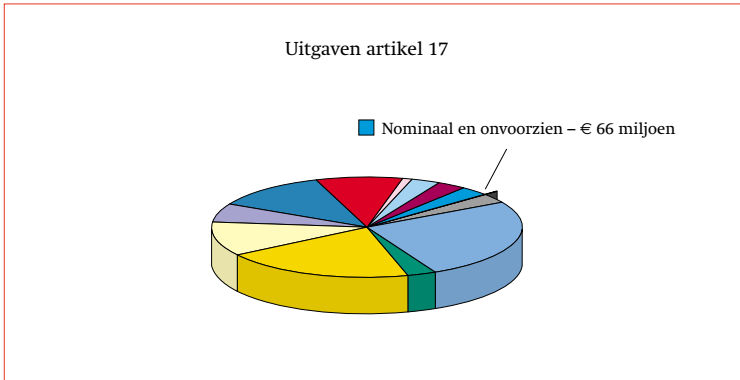
In de nota De kenniseconomie in zicht onderschrijft het kabinet de doelstellingen van de Europese Raad (Lissabon, maart 2000) om Europa tot de meest dynamische en concurrerende regio van de wereld te maken. Het kabinet heeft daarbinnen de ambitie geformuleerd dat Nederland tot de kopgroep van Europa moet behoren.

Budgettaire gevolgen

Tabel 19: Budgettaire gevolgen onderzoek en wetenschappen (x € 1.000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uitgaven	804.247	741.357	737.674	738.944	742.606	744.683
Ontvangsten	106.375	80.455	80.455	80.456	80.456	80.457

Artikel 17 Nominaal en onvoorzien

Algemene beleidsdoelstelling

Doel van dit artikel is het tijdelijk parkeren van sectoroverschrijdende middelen. Zodra een exacte verdeling over de betrokken beleidsartikelen bekend is, worden de middelen naar de desbetreffende artikelen overgeboekt. Een voorbeeld hiervan is de loonbijstelling die uit de aanvullende post van de Miljoenennota aan de OCenW-begroting wordt toegevoegd. Het betreft:

- loonbijstelling;
- prijsbijstelling;
- nader te verdelen;
- asielzoekers.

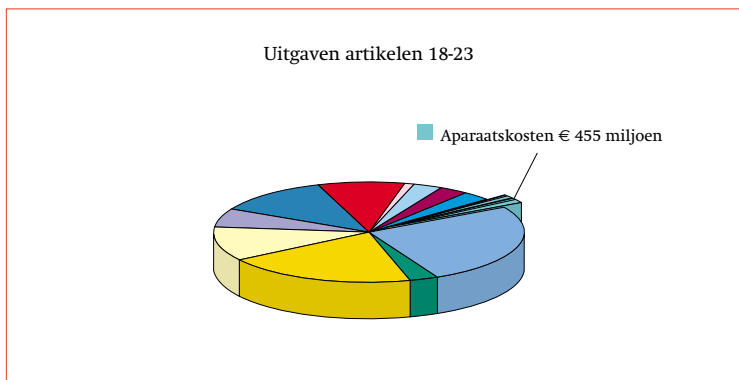
Op deze onderdelen worden dus geen feitelijke uitgaven verantwoord.

Budgettaire gevolgen

Tabel 20: Budgettaire gevolgen artikel nominaal en onvoorzien (x € 1.000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Loonbijstelling	23.503	-6.532	44.762	56.432	74.939	80.227
Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	0
Nader te verdelen	-52.007	-59.157	-38.184	-29.723	-13.912	-18.559
Asielzoekers	0	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven	-28.504	-65.689	6.578	26.709	61.027	61.668
Totaal ontvangsten	2.998	2.996	2.998	2.997	2.997	2.996

Artikel 18-23 De apparaatskosten

Op de artikelen 18 tot en met 23 staan de apparaatskosten van OCenW. Het gaat om het bestuursdepartement, twee inspecties, drie adviesraden en diverse uitvoeringsorganisaties voor onderwijs, cultuur en wetenschappen. Apparaatskosten zijn de kosten voor salarissen, huisvesting, automatisering, opleidingen, voorlichtingscampagnes, wachtgeld en dergelijke.

Het bestuursdepartement ontwikkelt beleid voor kwaliteit en bekostiging. Bij het bestuursdepartement is een aantal projecten en ontwikkelingen gaande om het functioneren van OCenW en haar personeel te verbeteren. Voorbeelden zijn het cultuurveranderingstraject Sprong, de oprichting van de Directie Strategie Ondersteuning (DSO) en investeringen in jonge medewerkers en opleidingen.

De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de scholen, instellingen en universiteiten om zo bij te dragen aan de kwaliteit van het onderwijs. De Inspectie Cultuurbezit houdt toezicht op het beheer van rijkscollecties bij de verzelfstandigde rijksmusea.

De Onderwijsraad, de Raad voor Cultuur en de Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid adviseren de minister van OCenW over zijn beleidsvoornemens.

De uitvoeringsorganisaties voor onderwijs en wetenschappen zorgen voor een tijdige betaling van de bedragen waarop scholen, instellingen, personeel en leerlingen recht hebben. Een belangrijke ontwikkeling vindt plaats bij de Informatie Beheer Groep: de interne organisa-

tie en de aansturing zullen worden verbeterd.
De uitvoeringsorganisaties cultuur houden zich bezig met dienstverlening aan het museale veld, met beheer en behoud van de Rijksarchieven en van gebouwde en archeologische monumenten.

In onderstaande tabel staat de verdeling van apparaatskosten over de beleidsartikelen weergegeven.

Tabel 21: Toedeling naar beleidsartikelen van de apparaatskosten voor het begrotingsjaar 2003 (x € 1.000)

Beleidsartikel	Beleidsdirecties	CFI	IBG	Inspectie Onderwijs	Overig	Totaal
1. Basisonderwijs	6.057	17.567		27.218		50.842
2. Expertisecentra						
3. Voortgezet Onderwijs	5.146	10.810	4.986	9.855		30.797
4. Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	4.344	7.207	997	5.631		18.179
5. Technocentra						
6. Hoger beroeps- onderwijs	3.010	3.603	1.994	4.223		12.830
7. Wetenschappelijk onderwijs	3.150	2.703	3.989			9.842
8. Internationaal beleid						
9. Onderwijspersoneel						
10. ICT						
11. Studiefinanciering	1.063		70.805			71.868
12. Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten			12.964			12.964
13. Lesgelden			3.989			3.989
14. Cultuur	6.260				792 (ICB)	77.195
				70.143* (Uitv.org.cult.)		
15. Media	1.897					1.897
16. Onderzoek en wetenschappen	3.669	1.351		2.412 (Uitv.org. wetens.)		7.432
Niet toe te rekenen	126.812	1.802			39.165	167.779
Consequenties strategisch akkoord	-4.244	-2.990	-555	-1.334	-1.708	-10.831

* Een groot deel van dit bedrag is te beschouwen als programmaged.

Tabel 22: Budgettaire gevolgen apparaatartikelen 18 t/m 23 (x € 1.000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uitgaven	484.935	454.783	425.353	413.037	410.786	408.159
Ontvangsten	1.219	1.219	1.219	1.219	811	811

